



תל אביב, ט"ו כסלו תשע"ב  
11 בדצמבר, 2011  
REG11.060.004

#### לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי - לידי: המנכ"ל

### הנדון: טיוטת תרגום תיקונים למסגרת המדידה והלימות ההון - באזל II

1. בהמשך למתווה העבודה שנקבע במכתבנו הס-258 מיום 26.10.2011, וכשלב ראשון באימוץ התיקונים למסגרת באזל II בנושא מדידה והלימות הון, מצורפת בזאת טיוטת תרגום של חלקים רלוונטיים מהמסמכים הבאים של ועדת באזל:
  - Enhancements to the Basel II framework, מחודש יולי 2009.
  - Revisions to the Basel II market risk framework, מחודש פברואר 2011.
2. לצורך הנוחות, טיוטת התרגום שולבה בטקסט הקיים של הוראות ניהול בנקאי תקין הרלבנטיות. תוספות סומנו בקו תחתי כפול ומחיקות סומנו בקו חוצה. סעיפים העוסקים בגישות מתקדמות שטרם אומצו ע"י הפיקוח לא תורגמו.
3. נציין כי מעבר לתיקונים שנקבעו ע"י ועדת באזל במסמכים המצוינים בסעיף 1 לעיל, שולבו בטיוטה מספר תיקוני תרגום, ניסוח והגהה ביחס לטקסט הקיים. תיקונים אלה מופיעים במתכונת של "עקוב אחר שינויים".
4. להסרת ספק, מובהר כי מדובר בטיוטת תרגום בלבד, והנוסח הסופי ייקבע ע"י המפקח בהמשך.
5. מועד ישיבות עבודה עם נציגי התאגידים הבנקאיים לצוותי העבודה המפורטים במכתבנו הנ"ל יקבע בקרוב.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

## איגוח (Securitization)

### תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>מיקום בהוראת השעה *</u>	<u>נושא</u>
205-2	סעיפים 538-542	תחולה והגדרות של העסקאות הנכללות במסגרת האיגוח
205-3	סעיפים 543-552	הגדרות ומינוחים כללים
205-5	סעיפים 553-559	דרישות תפעוליות להכרה בהעברת סיכון
205-8	סעיפים 560-605	טיפול בחשיפות איגוח

\* מסגרת עבודה למדידה והלימות הון (הוראת שעה), דצמבר 2008.

**א. תחולה והגדרות של העסקאות הנכללות במסגרת האיגוח**

538. תאגידים בנקאיים חייבים ליישם הוראה זו לצורך קביעת דרישות הון פיקוחי לחשיפות הנובעות מאיגוח מסורתי וסינטטי, או ממבנים דומים הכוללים מאפיינים המשותפים לשני סוגי האיגוח האמורים. מכיוון שניתן לבנות עסקת איגוח במגוון דרכים שונות, הטיפול ההוני בחשיפת איגוח חייב להיקבע על בסיס המהות הכלכלית של החשיפה ולא על בסיס צורתה המשפטית. באופן דומה, המפקח יסתכל על המהות הכלכלית של עסקה כדי לקבוע האם לצורך קביעת ההון הפיקוחי, יש להכפיפה למסגרת האיגוח. מומלץ שתאגידים בנקאיים יתייעצו עם המפקח על הבנקים בכל מקרה של אי-וודאות לגבי השאלה האם עסקה מסוימת צריכה להיחשב עסקת איגוח.

539. **איגוח מסורתי** הוא מבנה שבו תזרים המזומנים הנובע ממאגר של חשיפות בסיס משמש לשירות של לפחות שתי שכבות שונות של פוזיציות או רובדי סיכון (stratified risk positions or tranches) המשקפות דרגות שונות של סיכון אשראי. התשלומים למשקיעים תלויים באיכות הביצוע של חשיפות הבסיס הספציפיות, בניגוד לתשלומים הנובעים מהתחייבות של הישות שיצרה את החשיפות הללו.

המבנים השכבתיים/המרובדים המאפיינים איגוח, נבדלים ממכשירי חוב בכיר/נדחה רגילים בכך שרובדי איגוח נחותים (junior tranches) יכולים לספוג הפסדים מבלי להפריע לתשלומים חוזיים לרובדים בכירים (senior tranches) יותר. זאת, בעוד שנידחות (subordination) במבנה של חוב בכיר/נדחה, היא עניין של עדיפות בזכות לתקבולים בעת פירוק או פשיטת רגל.

540. **איגוח סינטטי** הוא מבנה הכולל לפחות שתי שכבות שונות של פוזיציות או רובדי סיכון המשקפות דרגות שונות של סיכון אשראי, כאשר סיכון אשראי של מאגר של חשיפות בסיס מועבר לצד שלישי, במלואו או בחלקו, באמצעות שימוש בערבויות או בנגזרי אשראי ממומנים (כגון credit linked notes), או בנגזרי אשראי לא ממומנים (כגון credit default swaps), המשמשים לגידור סיכון האשראי של המאגר. בהתאם לכך, הסיכון הפוטנציאלי שאליו חשופים המשקיעים תלוי באיכות הביצוע של מאגר הבסיס. באיגוח סינטטי החשיפות הכלולות במאגר הבסיס אינן נמחקות ממאזן התאגיד הבנקאי היזם.

541. חשיפות תאגיד בנקאי לעסקאות איגוח יכונן מעתה "**חשיפות איגוח**" (securitization exposures). חשיפות איגוח עשויות לכלול, בין היתר, עסקאות כגון: ני"ע מגובי נכסים (asset-backed securities), ני"ע מגובי-משכנתאות (mortgage-backed securities), חיזוק אשראי (credit enhancement), מכשירי נזילות (liquidity facilities), עסקאות החלף בריביות ובמטבעות, נגזרי אשראי, וכיסוי לרובדי סיכון (tranching cover) כמתואר בסעיף 199 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. חשבונות רזרבה (reserve accounts), כגון חשבונות של בטחונות במזומן (cash collateral accounts), הרשומים ככס ע"י התאגיד הבנקאי היזם, חייבים גם הם להיות מטופלים כחשיפות איגוח.

541(i). חשיפת איגוח מחדש (res securitization exposure) היא חשיפת איגוח בה הסיכון המשוך למאגר חשיפות הבסיס מחולק לרובדי סיכון, ולפחות אחת מחשיפות הבסיס היא בעצמה חשיפת איגוח. בנוסף, חשיפה לחשיפת איגוח מחדש אחת או יותר היא חשיפת איגוח מחדש.

542. מכשירי הבסיס במאגר שאוגח עשויים לכלול, בין היתר, את הפריטים הבאים: הלוואות, התחייבויות (commitments), ניירות ערך מגובי נכסים ומגובי משכנתאות, אגרות חוב של תאגידים, מניות, והשקעות הוניות פרטיות (private equity investments). מאגר הבסיס יכול לכלול חשיפה אחת או יותר.

### ב. הגדרות ומינוחים כלליים

#### 1. תאגיד בנקאי יזם (originating bank)

543. למטרות הון מבוסס סיכון, תאגיד בנקאי ייחשב כזים בעסקת איגוח מסוימת, אם הוא עומד באחד מהתנאים הבאים:

- א. התאגיד הבנקאי יזם באופן ישיר או עקיף חשיפות בסיס שנכללות באיגוח; או
- ב. התאגיד הבנקאי משמש כמממן (sponsor) של אמצעי העברה (conduit) של נייר מסחרי מגובה נכס (Asset-Backed Commercial Paper - ABCP), או של תוכנית דומה שרוכשת חשיפות מישויות שהן צד שלישי. בהקשר של תוכניות כאלה תאגיד בנקאי בדרך כלל יחשב כמממן, ולפיכך, כזים, אם הוא, בפועל או במהות, מנהל או מייעץ לתוכנית, מציב ניירות ערך בשוק או מספק נזילות ו/או חיזוקי אשראי.

#### 2. תכנית של נייר מסחרי מגובה נכס (Asset-Backed Commercial-Paper Programme)

544. תכנית של נייר מסחרי מגובה נכס (ABCP) מנפיקה בעיקר נייר מסחרי בעל תקופת פירעון מקורית של שנה אחת או פחות, אשר מגובה בנכסים, או בחשיפות אחרות, המוחזקים על ידי ישות למטרה מיוחדת, המנותקת מהמעביר במקרה של פשיטת רגל (bankruptcy remote special purpose entity).

#### 3. אופציית רכש מנקה (clean-up call)

545. אופציית רכש מנקה היא אופציה המאפשרת לתאגיד הבנקאי הזים לרכוש בחזרה חשיפות איגוח (כגון, ניירות ערך מגובי-נכסים) לפני שכל חשיפות הבסיס או חשיפות האיגוח נפרעו. במקרה של איגוח מסורתי, הדבר מבוצע בדרך כלל על ידי רכישה חוזרת של יתרת חשיפות האיגוח, זאת, כאשר יתרת המאגר או יתרת ניירות ערך שהונפקו ירדה מתחת לרמה ספציפית שנקבעה. במקרה של עסקה סינטטית, אופציית הרכש המנקה יכולה להופיע בצורה של סעיף המבטל את הגנת האשראי.

#### 4. חיזוק אשראי (credit enhancement)

546. חיזוק אשראי הוא הסדר חוזי שבו תאגיד בנקאי מחזיק או מקבל על עצמו חשיפת איגוח, ובמהות, מספק רמה מסוימת של הגנה נוספת לצדדים אחרים המעורבים בעסקה.

**5. רצועת חיזוק אשראי לריבית בלבד (credit enhancing interest-only strip)**  
 547. רצועת חיזוק אשראי לריבית בלבד ( $I/O$ ) היא נכס מאזני אשר (1) מייצג הערכה של תזרימי מזומנים בקשר להכנסות מרווח (margin income) עתידיות ו- (2) הוא נדחה (subordinated).

**6. פירעון מוקדם (early amortisation)**  
 548. סעיפי פירעון מוקדם הינם תנאים, שהפעלתם מאפשרת למשקיעים להיפרע (paid out) לפני המועד המקורי שנקבע בניירות הערך שהונפקו. למטרות הון מבוסס סיכון, סעיף פירעון מוקדם יכול להיחשב נשלט (controlled) או לא נשלט (non-controlled).  
 סעיף פירעון מוקדם נשלט חייב לקיים את כל התנאים הבאים:  
 א. לתאגיד הבנקאי חייבת להיות תכנית הון/נזילות הולמת כדי להבטיח שבידיו רמה מספקת של הון ונזילות זמינים למקרה של פירעון מוקדם.  
 ב. לכל אורך תקופת העסקה, לרבות תקופת הפירעון (amortisation period), קיימת אותה חלוקה יחסית (pro rata) של ריבית, קרן, הוצאות, הפסדים והשבבות (recoveries), המבוססת על חלקם היחסי של התאגיד הבנקאי והמשקיעים ביתרות החייבים (receivables outstanding) נכון לתחילתו של כל חודש.  
 ג. התאגיד הבנקאי חייב לקבוע תקופת פירעון אשר תהיה מספקת להחזר או הכרה בכשל של לפחות 90% מיתרת החוב שלא נפרעה בתחילת תקופת הפירעון המוקדם, וכן  
 ד. קצב החזר התשלומים לא יהיה מהיר יותר מקצב החזר שמותר בפירעון בקו ישר על פני התקופה שנקבעה בקריטריון ג' לעיל.

549. סעיף פירעון מוקדם שאינו מקיים את התנאים עבור סעיף פירעון מוקדם נשלט, יטופל כסעיף פירעון מוקדם לא נשלט.

**7. מרווח עודף (excess spread)**  
 550. מרווח עודף מוגדר, בדרך כלל, כגביות ברוטו של הכנסות מימון והכנסות אחרות, אשר מתקבלות ע"י הנאמנות או הישות למטרה מיוחדת (SPE - ראה הגדרה בסעיף 552), בניכוי ריבית שמשולמת למשקיעים (certificate interest), עמלות שירות, מחיקות של חובות רעים (charges-off) והוצאות אחרות לנאמן בכיר (senior trust) או ל-SPE.

**8. תמיכה סמויה (implicit support)**  
 551. תמיכה סמויה נוצרת כאשר תאגיד בנקאי מספק תמיכה לאיגוח, מעבר למחויבות החוזית שלו שנקבעה מראש.

**9. ישות למטרה מיוחדת (special purpose entity-SPE)**  
 552. SPE היא חברה, נאמנות, או ישות אחרת אשר הוקמה למטרה ספציפית, פעולותיה מוגבלות לאלה הנדרשות לצורך הגשמת המטרה של ה-SPE, והמבנה שלה נועד לבודד את ה-SPE מסיכון

האשראי של היזם או של מוכר החשיפות. SPEs משמשות בדרך כלל ככלים פיננסיים ( financial vehicles) אשר באמצעותם חשיפות נמכרות לנאמנות או לישות דומה, בתמורה למזומן או לנכסים אחרים הממומנים ע"י חוב שהונפק ע"י הנאמנות.

### ג. דרישות תפעוליות להכרה בהעברת סיכון

553. הדרישות התפעוליות המפורטות להלן ישימות לאיגוח בגישה הסטנדרטית.

### 1. דרישות תפעוליות לאיגוחים מסורתיים

554. תאגיד בנקאי יזם יכול שלא לכלול חשיפות שאוגחו בחישוב הנכסים המשוקללים בסיכון, רק אם כל התנאים המפורטים להלן מתקיימים. תאגידים בנקאיים אשר מקיימים תנאים אלה עדיין חייבים להחזיק הון פיקוחי כנגד כל חשיפות האיגוח שהם שומרים (retained).

א. סיכון אשראי משמעותי (significant) הקשור לחשיפות שאוגחו הועבר לצדדים שלישיים.

ב. המעביר (transferor) אינו משמר שליטה אפקטיבית או שליטה עקיפה בחשיפות שהועברו. הנכסים בודדו משפטית מהמעביר (לדוגמה באמצעות מכירה של נכסים או באמצעות השתתפות-משנה (subparticipation)), כך שהחשיפות נמצאות מעבר להישג ידו של המעביר ונושיו גם במקרה של פירוק, פשיטת רגל או כינוס נכסים. חובה שתנאים אלו יתמכו ע"י חוות דעת של יועץ משפטי מוסמך.

המעביר נחשב כמי שמשמר שליטה אפקטיבית בחשיפות סיכון האשראי שהועברו אם הוא :

1) מסוגל לרכוש חזרה מהנעבר (transferee) את החשיפות שהועברו כדי לממש את ההטבות מהן ; או

2) מחויב לשמור אצלו את הסיכון של החשיפות שהועברו.

שמירת המעביר על זכויות השירות (servicing rights) לחשיפות לא תיצור בהכרח שליטה עקיפה בחשיפות.

ג. ניירות הערך שהונפקו אינם התחייבויות של המעביר. לפיכך, למשקיעים הרוכשים את ניירות הערך יש זכויות (have claims) אך ורק כלפי המאגר של חשיפות הבסיס.

ד. הנעבר הוא ישות למטרה מיוחדת (SPE), ולמשקיעים בניירות הערך שהנפיקה ה- SPE יש זכות לשעבדם או להחליפם ללא הגבלה.

ה. אופציות רכש מנקות (clean-up calls) חייבות לקיים את התנאים שנקבעו בסעיף 557.

ו. האיגוח אינו כולל סעיפים אשר :

1) דורשים מהתאגיד הבנקאי היזם לשנות באופן שיטתי את חשיפות הבסיס, כך שהממוצע המשוקלל של איכות האשראי של המאגר ישופר, למעט אם הדבר מושג ע"י מכירת נכסים, במחיר שוק, לצדדים שלישיים בלתי תלויים ולא קשורים (unaffiliated).

2) מאפשרים, לאחר שהעסקה החלה, הגדלות של פוזיציות ההפסד הראשון שמוחזק על ידי התאגיד הבנקאי היזם או של חיזוק האשראי המסופק על ידו ; או

3) מגדילים את התשואה המשולמת לצדדים שאינם התאגיד הבנקאי היזם, כגון משקיעים וצדדים שלישיים המספקים חיזוקי אשראי, במקרה של הרעה באיכות האשראי של מאגר הבסיס.

**2. דרישות תפעוליות לאיגוחים סינטיים**

555. עבור עסקאות איגוח סינטטיות, השימוש בטכניקות CRM (כלומר, ביטחונות, ערבויות ונגזרי אשראי) לגידור חשיפת הבסיס (underlying exposure) יכול שיוכר למטרות הון מבוסס סיכון, רק אם מתקיימים התנאים המפורטים להלן:
- א. מפחיתי סיכון האשראי (Credit Risk Mitigants) חייבים לעמוד בדרישות שנקבעו בסעיפים 109 - 210 (פרק ד' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203).
  - ב. רק ביטחונות שפורטו בסעיפים 145 ו-146 יוכרו כביטחונות כשירים. ניתן להכיר גם בביטחון כשיר ששועבד ע"י SPEs.
  - ג. ערבים כשירים מוגדרים בסעיף 195. תאגידים בנקאיים לא יכירו ב-SPEs כערבים כשירים במסגרת הוראת האיגוח.
  - ד. תאגידים בנקאיים חייבים להעביר חלק משמעותי (significant) מסיכון האשראי של חשיפת הבסיס לצדדים שלישיים.
  - ה. המכשירים המשמשים להעברת סיכונים אשראי לא יכללו התניות או תנאים אשר מגבילים את היקף סיכון האשראי שהועבר, כגון אלו המוצגים להלן:
    - סעיפים שמגבילים באופן מהותי את הגנת האשראי או את העברת סיכון האשראי (לדוגמה, ספי מהותיות (triggers) משמעותיים, שמתחתם, הגנת אשראי נחשבת כלא נכנסת לפעולה גם אם התרחש אירוע אשראי, או, כאלה המאפשרים את סיום ההגנה עקב הרעה באיכות האשראי של חשיפות הבסיס);
    - סעיפים הדורשים מהתאגיד הבנקאי היזם לשנות את חשיפות הבסיס כדי לשפר את איכות האשראי הממוצעת המשוקללת של המאגר;
    - סעיפים המייקרים את עלות הגנת האשראי של תאגיד בנקאי בתגובה להרעה באיכות המאגר;
    - סעיפים המגדילים את התשואה המשולמת לצדדים שאינם התאגיד הבנקאי היזם, כגון משקיעים וצדדים שלישיים המספקים חיזוקי אשראי, בתגובה להרעה באיכות האשראי של מאגר ההתייחסות (reference); וגם
    - סעיפים המאפשרים, לאחר שהעסקה החלה, הגדלות של פוזיציות ההפסד הראשון המוחזקות ע"י התאגיד הבנקאי היזם או הגדלות של חיזוק אשראי אשר סופק על ידו.
- ו. חובה לקבל חוות דעת מיועץ משפטי מוסמך המאשרת את יכולת האכיפה של החוזים בכל שטחי השיפוט הרלבנטיים.
- ז. אופציות רכש מנקות (clean-up calls) חייבות לקיים את התנאים שנקבעו בסעיף 557.

556. במקרה של עסקאות איגוח סינטטיות, ההשפעה של יישום שיטות CRM לגידור חשיפת הבסיס מטופלת לפי סעיפים 109 עד 210 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

במקרה של אי התאמה בתקופות לפירעון (maturity mismatch), דרישת ההון תיקבע בהתאם לסעיפים 202 עד 205. כאשר לחשיפות שבמאגר הבסיס מועדי פירעון שונים, מועד הפירעון הרחוק ביותר ייחשב כמועד הפירעון של המאגר. בהתייחס לאיגוח סינטטי, אי התאמות בתקופות לפירעון יכולות להיווצר, למשל, כאשר תאגיד בנקאי משתמש בנגזרי אשראי כדי להעביר חלק מסיכון האשראי של מאגר נכסים ספציפי, או את כולו, לצדדים שלישיים. כאשר נגזרי האשראי פוקעים, העסקה תסתיים. המשמעות היא שמועד הפירעון האפקטיבי של רובדי עסקת האיגוח הסינטטי עשוי להיות שונה מזה של חשיפות הבסיס.

תאגידים בנקאיים שיוזמים איגוח סינטטי חייבים לטפל באי התאמה בתקופות לפירעון באופן הבא: תאגיד בנקאי המשתמש בגישה הסטנדרטית לאיגוח, חייב להפחית מההון את כל הפוזיציות שנשמרו על ידו אשר אינן מדורגות או שדרוגן נמוך מדרגת השקעה. בהתאם לכך, כאשר נדרשת הפחתה מההון, לא יילקחו בחשבון אי התאמות בתקופות לפירעון. עבור כל הסוגים האחרים של חשיפות איגוח, התאגיד הבנקאי חייב ליישם את הטיפול באי התאמה בתקופות לפירעון שנקבע בסעיפים 202 עד 205.

### 3. דרישות תפעוליות וטיפול באופציות רכש מנקות (Clean-up calls)

557. עבור עסקאות איגוח הכוללות אופציית רכש מנקה, לא תידרש החזקת הון בשל קיומה של אופציה זו, אם מתקיימים התנאים הבאים:

- 1) המימוש של אופציית הרכש המנקה לא יהיה חובה, במפורש (in form) או במהות, אלא נתון לשיקול דעתו של התאגיד הבנקאי היזם;
- 2) אופציית הרכש המנקה לא נבנתה כדי למנוע הקצאת הפסדים לחיזוקי אשראי המוחזקים ע"י משקיעים או לפוזיציות המוחזקות על ידם, או כדי לספק חיזוק אשראי; וכן
- 3) אופציית הרכש המנקה ניתנת למימוש רק כאשר נותרו 10% או פחות מתיק הבסיס המקורי או מניירות הערך שהונפקו, או, במקרה של עסקאות איגוח סינטטיות, רק כאשר נותר 10% או פחות מהערך המקורי של תיק ההתייחסות.

558. עסקאות איגוח הכוללות אופציית רכש מנקה שאינה מקיימת את כל הקריטריונים שצוינו בסעיף 557, יחייבו הקצאת הון ע"י התאגיד הבנקאי היזם.

במקרה של עסקאות איגוח מסורתיות, חובה לטפל בחשיפות הבסיס כאילו לא אוגחו. בנוסף, אסור לתאגידים בנקאיים להכיר בכל רווח ממכירה (gain-on-sale) כפי שהוגדר בסעיף 562 לצורך הון פיקוחי.

במקרה של עסקאות איגוח סינטטיות, תאגיד בנקאי אשר רוכש הגנה חייב להחזיק הון כנגד מלוא סכום החשיפות שאוגחו כאילו חשיפות אלו אינן נהנות מכל הגנת אשראי.

אם עסקת איגוח סינטטית כוללת אופציית רכש (שאיננה אופציית רכש מנקה) אשר באופן אפקטיבי מפסיקה בתאריך מסוים את העסקה ואת הגנת האשראי שנרכשה, התאגיד הבנקאי



חייב לטפל בעסקה בהתאם לסעיף 556 ולסעיפים 202 עד 205 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

559. אם בעת המימוש של אופציית רכש מנקה מתברר כי היא שימשה כחיזוק אשראי, יש להתייחס למימוש האופציה כאל תמיכה סמויה (implicit support) שסופקה ע"י התאגיד הבנקאי והיא תטופל בהתאם לכללי הפיקוח המסדירים את עסקאות האיגוח.

**ד. טיפול בחשיפות איגוח**

**1. חישוב דרישות הון**

560. תאגידי בנקאיים נדרשים להחזיק הון פיקוחי כנגד כל חשיפות האיגוח שלהם, כולל אלה העולות מאספקת מפחיתי סיכון אשראי לעסקת איגוח, השקעה בניירות ערך מגובי-נכסים, החזקה של רובד נדחה ואספקת מכשירי נזילות (liquidity facilities) או חיזוק אשראי, כפי שיפורט בסעיפים הבאים. יש להתייחס לחשיפות איגוח שנרכשו חזרה ע"י התאגיד הבנקאי כחשיפות איגוח שנשמרו על ידו.

**(i) הפחתה**

561. כאשר תאגיד בנקאי נדרש להפחית חשיפת איגוח מהון פיקוחי, יש להפחית 50% מרובד 1 ו-50% מרובד 2, למעט חריג אחד המפורט בסעיף 562. רצועות חיזוק אשראי לריבית בלבד (I/O) (בניכוי הסכום שיש להפחית מרובד 1 כמפורט בסעיף 562) יופחתו 50% מרובד 1 ו-50% מרובד 2. ניתן לחשב את ההפחתות מההון הפיקוחי בניכוי כל הפרשה ספציפית שנעשתה כנגד חשיפות האיגוח הרלבנטיות.

562. תאגידי בנקאיים חייבים להפחית מרובד 1 כל גידול בהון מניות הנובע מעסקאות איגוח, כגון הכנסת מרווח עתידית צפויה (Future margin income - FMI), הנוצרת מרווח ממכירה (gain-on-sale) המוכר כהון פיקוחי. גידול כזה בהון נחשב כ"רווח ממכירה" (gain-on-sale) למטרת מסגרת האיגוח.

563. בטל.

**(ii) תמיכה סמויה (Implicit support)**

564. כאשר תאגיד בנקאי מספק תמיכה סמויה לאיגוח, הוא חייב, לכל הפחות, להחזיק הון כנגד כל החשיפות הקשורות לעסקת האיגוח, כאילו הן לא אוגחו. כמו כן, תאגידי בנקאיים לא יורשו להכיר בהון הפיקוחי ברווח כלשהו ממכירה (gain-on-sale), כמוגדר בסעיף 562. בנוסף, התאגיד הבנקאי יצטרך לתת גילוי לציבור לכך (א) שנתן תמיכה שאינה במסגרת חוזה ו-(ב) ההשפעה של פעולה זו על ההון.

2. **דרישות תפעוליות לשימוש בהערכות אשראי חיצוניות (external credit assessments)** .565
- הדרישות התפעוליות שלהלן מתייחסות לשימוש בהערכות אשראי חיצוניות לפי הגישה הסטנדרטית של מסגרת האיגוח:
- א. על מנת שהערכת אשראי חיצונית תיחשב כשירה למטרות שקלול סיכון (risk weighting), היא חייבת להביא בחשבון ולשקף את מלוא סכום חשיפת סיכון האשראי שיש לתאגיד הבנקאי בהתחשב בכל התשלומים המגיעים לו. לדוגמה, אם תאגיד בנקאי זכאי לקבל קרן וריבית, ההערכה צריכה להביא בחשבון ולשקף את מלוא סיכון האשראי המיוחס להחזרים התקופתיים של הקרן והריבית גם יחד.
- ב. הערכת אשראי חיצונית חייבת להיות של חברת דירוג אשראי חיצונית (ECAI) כשירה המוכרת ע"י המפקח על הבנקים בהתאם לסעיפים 90-108 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, למעט החריג הבא - בניגוד לנקודה השלישית בסעיף 91, הערכת אשראי כשירה חייבת להיות זמינה לציבור. במילים אחרות, דירוג חייב להיות מפורסם באופן נגיש ולהיכלל במטריצת המעברים (transition matrix) של ה-ECAI. לכן, דירוגים הזמינים רק לצדדים המעורבים בעסקה לא ממלאים דרישה זו.
- ג. חברות דירוג אשראי חיצוניות (ECAIs) כשירות חייבות להיות בעלות מומחיות מוכחת בהערכה של עסקאות איגוח. קבלה חזקה של הערכות חברת הדירוג בשוק (strong market acceptance), עשויה להוות ראיה למומחיות הנדרשת.
- ד. תאגיד בנקאי חייב להשתמש בהערכות אשראי של חברות דירוג אשראי חיצוניות (ECAIs) כשירות באופן עקבי עבור סוג נתון של חשיפת איגוח. תאגיד בנקאי אינו יכול להשתמש בהערכות אשראי שפורסמו על ידי ECAI אחת עבור רובד אחד או יותר ובאלו של ECAI אחרת עבור פוזיציות אחרות (בין אם נרכשו או נשמרו) בתוך אותו מבנה איגוח, אשר יתכן שדורגו על ידי ה-ECAI הראשונה.
- כאשר ניתן להשתמש בדירוגים של שתי חברות דירוג אשראי חיצוניות כשירות או יותר והן מעריכות את סיכון האשראי של אותה חשיפת איגוח באופן שונה, יש ליישם את סעיפים 96 - 98.
- ה. כאשר מפחית סיכון אשראי (CRM) מסופק ישירות ל-SPE ע"י ערב כשיר כמוגדר בסעיף 195, והדבר משתקף בהערכת האשראי החיצונית שניתנה לחשיפה (לחשיפות) האיגוח, יש להשתמש במשקל הסיכון המיוחס לדירוג חיצוני זה. כדי למנוע ספירה כפולה כלשהי, אסורה הכרה נוספת ב-CRM לצורך חישוב דרישת ההון. אם ספק ה-CRM אינו מוכר כערב כשיר כמוגדר בסעיף 195, יש להתייחס לחשיפות האיגוח המכוסות כאילו אינן מדורגות.
- ו. במצב שבו מפחית סיכון אשראי לא סופק ישירות ל-SPE, אך מפחית סיכון אשראי מיושם על חשיפת איגוח ספציפית במבנה נתון (לדוגמה רובד ABS), התאגיד הבנקאי יטפל בחשיפה כאילו אינה מדורגת, ולאחר מכן ישתמש בטיפול שנקבע עבור CRM המתואר בסעיפים 109 - 210 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, על מנת להכיר בגידור.
- ז. (i) תאגיד בנקאי אינו רשאי להשתמש בדירוג אשראי חיצוני למטרות שקלול סיכון, אם הדירוג מבוסס, ולו באופן חלקי, על תמיכה לא ממומנת (unfunded support) שנתן התאגיד

הבנקאי. לדוגמא, אם התאגיד הבנקאי רוכש ABCP (נייר מסחרי מגובה בנכסים), בעוד הוא מספק תמיכה לא ממומנת לאותה תוכנית ABCP (כגון מכשיר נזילות או חיזוק אשראי), ותמיכה זו משחקת תפקיד בקביעת דירוג האשראי של ה-ABCP, התאגיד הבנקאי יתייחס ל-ABCP כאילו לא דורג. התאגיד הבנקאי ימשיך להחזיק הון כנגד חשיפות האיגוח האחרות שהוא מספק (למשל, כנגד מכשיר הנזילות ו/או חיזוק אשראי).

(ii) הטיפול המתואר בסעיף 565(i) חל גם על חשיפות המוחזקות בתיק למסחר. דרישת ההון בגין חשיפות מסוג זה המוחזקות בתיק למסחר לא תפחת מהסכום הנדרש במסגרת הטיפול בתיק הבנקאי.

(iii) תאגידים בנקאיים רשאים להכיר בחשיפות חופפות, בהתאם לאמור בסעיף 581. למשל, תאגיד בנקאי המספק מכשיר נזילות התומך ב-100% מה-ABCP שהונפקו במסגרת תוכנית ABCP, ורוכש 20% מה-ABCP באותה תוכנית, יכול להכיר בחפיפה של 20% (מכשיר נזילות בגובה 100% + 20% ניירות מסחריים המוחזקים על ידו - 100% ניירות מסחריים שהונפקו = 20%). תאגיד בנקאי המספק מכשיר נזילות המכסה 90% מה-ABCP, ורוכש 20% מה-ABCP, יטפל בשתי החשיפות כאילו יש ביניהן חפיפה של 10% (מכשיר נזילות בגובה 90% + 20% ניירות מסחריים מוחזקים - 100% נייר מסחרי מונפק = 10%). תאגיד בנקאי המספק מכשיר נזילות המכסה 50% מה-ABCP, ורוכש 20% מה-ABCP, יטפל בשתי החשיפות כאילו אין ביניהן חפיפה. חפיפה עשויה להיות מוכרת גם בין דרישות הון בגין סיכון ספציפי לחשיפות בתיק למסחר ובין דרישות הון בגין חשיפות בתיק הבנקאי, בתנאי שהתאגיד הבנקאי יכול לחשב את דרישות ההון בגין החשיפות הרלוונטיות ולהשוות ביניהן.

## 2.1 מידע על הביטחון התומך בחשיפות איגוח

- 565(i). כדי שתאגיד בנקאי יוכל להשתמש במסגרת העבודה בנושא איגוח, חובה עליו להחזיק במידע המפורט בסעיפים 565(ii) עד 565(iv).
- 565(ii). ככלל, תאגיד בנקאי חייב להיות, באופן שוטף (on an ongoing basis), בעל הבנה מקיפה של מאפייני הסיכון של כל אחת מחשיפות האיגוח שלו, המאזניות והחוץ-מאזניות, כמו גם של מאפייני הסיכון של מאגרי חשיפות הבסיס של אותן חשיפות איגוח.
- 565(iii). תאגיד בנקאי חייב שתהיה לו גישה למידע על ביצועי מאגרי חשיפות הבסיס, באופן שוטף ובעיתוי המתאים. מידע זה יכלול את הפרטים הבאים, ככל שהם רלוונטיים: סוג החשיפה; אחוז ההלוואות בפיגור של 30, 60 ו-90 יום; שיעורי כשל; שיעורי פירעון מוקדם (prepayment); הלוואות בטיפול משפטי (loans in foreclosure); סוג הנכס; תפוסה (occupancy); ציון אשראי ממוצע או מדדים אחרים של איכות אשראי; יחס LTV (Loan-to-Value) ממוצע; ופיזור ענפי וגיאוגרפי. במקרה של איגוח מחדש, תאגיד בנקאי יחזיק במידע לא רק על רבדי האיגוח הבסיסיים (underlying securitization tranches), כגון שם המנפיק ואיכות האשראי, אלא גם על המאפיינים והביצועים של מאגרי חשיפות הבסיס של רובדי האיגוח.
- 565(iv). תאגיד בנקאי חייב שתהיה לו הבנה מעמיקה של כל המאפיינים המבניים של עסקת איגוח, שעשויים להשפיע באופן מהותי על ביצועי החשיפות של התאגיד הבנקאי לעסקה. למשל: סדר

הקדימויות החוזי לקבלת תשלומים (contractual waterfall) וגורמים מאיצים הקשורים לסדר הקדימויות לקבלת התשלומים (waterfall-related triggers); חיזוקי אשראי; חיזוקי נזילות; גורמים מאיצים הקשורים לשווי שוק (market value triggers); והגדרות כשל ספציפיות לעסקה.

**3. גישה סטנדרטית לחשיפות איגוח**

(i) תחולה

566. תאגידים בנקאיים המשתמשים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי לסוגי חשיפות הבסיס שאוגחו, חייבים להשתמש בגישה הסטנדרטית של מסגרת עבודת האיגוח.

(ii) משקלי סיכון

567. סכום הנכס המשוקלל לסיכון (RWA) של חשיפת איגוח מחושב ע"י הכפלה של סכום הפוזיציה (ערכה המאזני) במשקל הסיכון המתאים שנקבע בהתאם לטבלאות שלהלן. עבור חשיפות חוץ מאזניות, על התאגידים הבנקאיים להכפיל את החשיפה (ערכה הנומינלי) במקדמי המרה לאשראי (CCF) ואז לשקלל את סכום שווה הערך המאזני שהתקבל. אם חשיפה כזו מדורגת, יש להכפיל ב- CCF בשיעור של 100%. עבור פוזיציות עם דירוג ארוך טווח של B+ ומטה ודירוג לטווח קצר שאינו A-1/P-1, A-2/P-2 או A-3/P-3, נדרשת הפחתה מההון כמוגדר בסעיף 561. הפחתה נדרשת גם לפוזיציות שאינן מדורגות, למעט החריג בנסיבות המתוארות בסעיפים 571-575.

**קטגוריות דירוג לטווח ארוך<sup>95</sup>**

**חשיפות איגוח**

הערכת אשראי חיצונית	AAA עד AA-	A+ עד A-	BBB+ עד BBB-	BB+ עד BB-	B+ ומטה או ללא דירוג
משקל סיכון	20%	50%	100%	ליזם - הפחתה מההון למשקיע - 350%	הפחתה מההון

**חשיפות איגוח מחדש**

הערכת אשראי חיצונית	AAA עד AA-	A+ עד A-	BBB+ עד BBB-	BB+ עד BB-	B+ ומטה או ללא דירוג
משקל סיכון	40%	100%	225%	ליזם - הפחתה מההון למשקיע - 650%	הפחתה מההון

95 סימון הדירוגים בטבלאות הבאות הם לצרכי הדגמה בלבד ואינם מציינים העדפה כלשהי או תמיכה במערכת הערכה חיצונית מסוימת.

**קטגוריות דירוג לטווח-קצר**

**חשיפות איגוח**

<b>כל שאר הדירוגים או ללא דירוג</b>	<b>A-3/P-3</b>	<b>A-2/P-2</b>	<b>A-1/P-1</b>	<b>הערכת אשראי חיצונית</b>
<b>הפחתה מההון</b>	100%	50%	20%	<b>משקל סיכון</b>

**חשיפות איגוח מחדש**

<b><u>כל שאר הדירוגים או ללא דירוג</u></b>	<b><u>A-3/P-3</u></b>	<b><u>A-2/P-2</u></b>	<b><u>A-1/P-1</u></b>	<b><u>הערכת אשראי חיצונית</u></b>
<b><u>הפחתה מההון</u></b>	<b><u>225%</u></b>	<b><u>100%</u></b>	<b><u>40%</u></b>	<b><u>משקל סיכון</u></b>

568. הטיפול בהקצאת הון לפוזיציות שנשמרו ע"י היזם, למכשירי נזילות, למפחיתי סיכון אשראי ולאגוח של חשיפות מתחדשות (revolving exposures), מוגדר בנפרד. הטיפול באופציית רכש מנקה (clean-up call) מפורט בסעיפים 557-559.

*רק משקיעים יכולים להכיר בדירוגים של חשיפות המדורגות מתחת לדירוג השקעה*

569. רק משקיעי צד שלישי, בניגוד לתאגידים בנקאיים המשמשים כיוזמים, יכולים להכיר בהערכות אשראי חיצוניות המקבילות לדירוג של BB+ ועד BB-, לצורך שקלול הסיכון של חשיפות איגוח.

*הפחתת חשיפות המדורגות מתחת לדירוג השקעה ע"י יזמים*

570. תאגידים בנקאיים יזמים, כהגדרתם בסעיף 543, חייבים להפחית את כל חשיפות האיגוח שנשמרו אשר מדורגות מתחת לדרגת השקעה (כלומר, חשיפות בדירוג נמוך מ-BBB).

*(iii) חריגים לטיפול הכללי בחשיפות איגוח שאינן מדורגות*

571. כמפורט בטבלאות לעיל, יש להפחית חשיפות איגוח שאינן מדורגות, למעט:

- (1) החשיפה הבכירה ביותר באיגוח;
  - (2) חשיפות הכלולות בפוזיציות הפסד שני או בפוזיציות טובות יותר במסגרת תוכניות ABCP ועונות לדרישות המפורטות בסעיף 574;
  - (3) מכשירי נזילות כשירים (eligible liquidity facilities).
- הכל כמפורט בסעיפים 572 עד 576 להלן.

*טיפול בחשיפות איגוח בכירות ביותר שאינן מדורגות*

572. אם החשיפה הבכירה ביותר בעסקת איגוח מסורתית או סינטטית אינה מדורגת, תאגיד בנקאי שמחזיק בחשיפה כזו או ערב לה רשאי לקבוע את משקל הסיכון ע"י יישום של שיטת "הסתכלות דרך" ("look through"), בתנאי שהרכב מאגר הבסיס ידוע בכל עת. תאגידים בנקאיים לא נדרשים לקחת בחשבון חוזי החלפת ריבית או מטבע כאשר הם קובעים האם חשיפה היא הבכירה ביותר באיגוח לצורך יישום שיטת ה"הסתכלות דרך".

573. בשיטת ה"הסתכלות דרך", החשיפה הבכירה ביותר שאינה מדורגת מקבלת את משקל הסיכון הממוצע המשוקלל של חשיפות הבסיס, בכפוף לסקירה פיקוחית. כאשר תאגיד בנקאי אינו יכול לקבוע את משקלי הסיכון שיש לייחס לחשיפות הבסיס, חובה להפחית את הפוזיציה שאיננה מדורגת.

*הטיפול בחשיפות שבפוזיציות הפסד שני או פוזיציה טובה יותר בתוכניות ABCP*

574. לא נדרשת הפחתה של חשיפות איגוח שאינן מדורגות, שמספקים תאגידים בנקאיים מממנים של תוכניות ABCP, העומדות בדרישות הבאות :

- (א) מבחינה כלכלית החשיפה הינה בפוזיציות הפסד שני או פוזיציה טובה יותר, וכן, פוזיציות ההפסד הראשון מספקת הגנת אשראי משמעותית לפוזיציות ההפסד השני ;
- (ב) סיכון האשראי המשוך שקול לדירוג השקעה ומעלה ; וכן
- (ג) התאגיד הבנקאי המחזיק בחשיפת האיגוח שאינה מדורגת לא משמר או מספק את פוזיציות ההפסד ראשון.

575. כאשר התנאים שבסעיף 574 מתקיימים, משקל הסיכון יהיה הגבוה מבין (1) 100% לבין (2) משקל הסיכון הגבוה ביותר שמשוך לחשיפת בסיס יחידה כלשהי המכוסה ע"י המכשיר (facility).

*משקלי - סיכון עבור מכשירי נזילות כשירים (eligible liquidity facilities)*

576. למכשירי נזילות כשירים, כהגדרתם בסעיף 578, וכאשר התנאים לשימוש בהערכות אשראי חיצוניות כמפורט בסעיף 565 אינם מתקיימים, משקל הסיכון שמימוש לסכום שווה ערך אשראי של החשיפה (exposure's credit equivalent amount), שווה למשקל הסיכון הגבוה ביותר שמשוך לחשיפת בסיס יחידה כלשהי המכוסה על ידי המכשיר (facility).

*(iv) מקדמי המרה לאשראי (CCF) עבור חשיפות חוץ מאזניות*

577. למטרות הון מבוסס סיכון, תאגידים בנקאיים חייבים לקבוע האם לפי הקריטריונים המפורטים להלן, חשיפת איגוח חוץ מאזנית תיחשב כ"מכשיר נזילות כשיר" (eligible liquidity facility) או כ"מכשיר כשיר למתן מקדמות במזומן על ידי נותן שירות" (eligible servicer cash advance facility). כל שאר חשיפות האיגוח החוץ מאזניות יקבלו CCF של 100%.

*מכשירי נזילות כשירים (eligible liquidity facilities)*

578. תאגידים בנקאיים רשאים לטפל בחשיפות איגוח חוץ מאזניות כמכשירי נזילות כשירים אם מתקיימים התנאים המינימאליים הבאים :

- (א) מסמכי המכשיר חייבים לזהות ולהגביל בבירור את הנסיבות שבהן המכשיר ניתן לניצול. סכומים שניתן למשוך במסגרת המכשיר חייבים להיות מוגבלים לסכום שסביר שיוחזר במלואו מהמימוש (liquidation) של חשיפות הבסיס ושל כל חיזוקי אשראי שסופקו על ידי המוכרים. בנוסף, אסור שהמכשיר יכסה הפסדים כלשהם שנגרמו במאגר חשיפות הבסיס

- לפני ביצוע המשיכה, או שיהיה בנוי באופן המביא לכך שהמשיכה וודאית (כפי שמשקף על ידי משיכות סדירות או מתמשכות);
- (ב) המכשיר חייב להיות כפוף למבחן איכות אשראי (asset quality test) המונע ממנו לכסות חשיפות סיכון אשראי בכשל (default) כמוגדר בסעיפים 452-459. בנוסף, אם החשיפות שמכשיר הנזילות נדרש לממן הן ניירות ערך בעלי דירוג חיצוני, אפשר יהיה לעשות שימוש במכשיר רק כדי לממן ניירות ערך שהם בעלי דירוג השקעה חיצוני בעת המימון;
- (ג) המכשיר לא ניתן למשיכה לאחר שנוצלו כל חיזוקי האשראי הישימים (לדוגמה, ברמת העסקה הבודדת וברמת התכנית-programme-wide) שמשפרים את הנזילות; וכן
- (ד) החזר של משיכות שנוצלו מהמכשיר (כגון, נכסים שנרכשו בהתאם להסכם רכישה או הלוואות שניתנו בהתאם להסכם הלוואה) אסור שיהיה נדחה ביחס לזכויות כלשהן של מחזיק כלשהו באיגרת חוב בתוכנית (לדוגמה, בתוכנית ABCP), ולא יהיה נתון לוותר או לדחיה.

579. כאשר התנאים לעיל מתקיימים, התאגיד הבנקאי יכול ליישם CCF של 20% לסכום של מכשירי הנזילות הכשירים שתקופת הפירעון המקורית שלהם היא שנה או פחות, או CCF של 50% עבור מכשיר שתקופת הפירעון המקורית שלו היא מעל שנה למכשיר נזילות כשיר, ללא קשר לתקופת הפירעון שלו. אולם, אם נעשה שימוש בדירוג חיצוני של המכשיר עצמו לצורך קביעת משקל-הסיכון של המכשיר, יש ליישם CCF של 100%.

*מכשירי נזילות כשירים זמינים רק למקרה של הפרעת שוק (market disruption)*

580. בטל. תאגידים בנקאיים רשאים ליישם CCF של 0% עבור מכשירי נזילות כשירים שזמינים רק במקרה של הפרעת שוק כללית (למשל כאשר מספר SPEs, על פני עסקאות שונות, לא מסוגלות למחזר (roll over) נייר מסחרי במועד הפירעון, וחוסר יכולת זו אינה תוצאה של פגימה באיכות האשראי של ה-SPE עצמו או באיכות האשראי של חשיפות הבסיס). טיפול זה אפשרי רק בהתקיים התנאים שבסעיף 578. בנוסף, תשלומים שהתאגיד הבנקאי מעביר על מנת לשלם למחזיקים במכשירי שוק ההון (כגון נייר ערך מסחרי) כאשר יש הפרעת שוק כללית, חייבים להיות מובטחים ע"י נכסי הבסיס וחייבים להיות בדרגת עדיפות של לפחות "פרי פסו" עם זכויות המחזיקים במכשירי שוק הון כאמור.

*טיפול בחשיפות חופפות (Treatment of overlapping exposures)*

581. תאגיד בנקאי יכול לספק מספר סוגים של מכשירים חוץ מאזניים (למשל מכשירי נזילות או חיזוקי אשראי) שניתן למשוך מהם תחת תנאים שונים. בהינתן תנאים (triggers) שונים להפעלת מכשירים אלה, יתכן שתאגיד בנקאי מספק כיסוי חופף לחשיפות הבסיס. במילים אחרות, המכשירים הניתנים ע"י תאגיד בנקאי יכולים לחפוף מכיוון שמשיכה ממכשיר אחד יכולה למנוע (באופן חלקי) משיכה ממכשיר אחר. במקרה של מכשירים חופפים שסופקו ע"י אותו תאגיד בנקאי, התאגיד הבנקאי אינו צריך להקצות הון נוסף בגין החפיפה. במקום זאת, התאגיד הבנקאי נדרש להחזיק הון פעם אחת בלבד, עבור הפוזיציה המכוסה ע"י המכשירים החופפים (בין אם הם

מכשירי נזילות או חיזוקי אשראי). כאשר המכשירים החופפים כפופים למקדמי המרה שונים, התאגיד הבנקאי חייב ליחס את החלק החופף למכשיר עם מקדם ההמרה הגבוה יותר. אולם, אם מכשירים חופפים סופקו ע"י תאגידים בנקאיים שונים, כל תאגיד בנקאי חייב להחזיק הון עבור הסכום המירבי של המכשיר.

מכשירים כשירים למקדמות מזומן ע"י נותן שירות (*eligible servicer cash advance facilities*)

582. מכשיר מקדמות במזומן של נותן שירות, אשר נקבע בחוזה, יקבל CCF של 0% בהתקיים כל התנאים הבאים:

- א. כל התנאים שבסעיף 578 מתקיימים במלואם.
- ב. המכשיר ניתן לביטול ללא תנאי וללא הודעה מוקדמת.
- ג. לנותן השירות יש זכות לקבל שיפוי מלא בגין מקדמות שניתנו מהמכשיר.
- ד. החזרים לסכומים שנמשכו מהמכשיר הם בכירים ביחס לכל תביעה אחרת ביחס לתזרים המזומנים הנובע מהחשיפות שאוגחו.

(v) טיפול בהפחתת סיכון אשראי (*Credit Risk Mitigation*) לחשיפות איגוח

583. הטיפול להלן מתייחס לתאגיד בנקאי המחזיק במפחית סיכון אשראי על חשיפת איגוח. מפחית סיכון אשראי כוללים: ערבויות, נגזרי אשראי, ביטחונות וקניזו פריטים מאזניים. המונח ביטחון, בהקשר זה, מתייחס לביטחון שבו נעשה שימוש לגידור סיכון האשראי בחשיפת האיגוח, ולא לביטחון המשמש לגידור סיכון האשראי בחשיפות הבסיס של עסקת האיגוח.

584. כאשר תאגיד בנקאי, שאינו התאגיד הבנקאי היזם, מספק הגנת אשראי לחשיפת איגוח, הוא חייב לחשב דרישת הון על החשיפה המכוסה, כאילו היה משקיע באיגוח. אם תאגיד בנקאי נותן הגנה לחיזוק אשראי שאינו מדורג, הוא חייב להתייחס להגנת האשראי שסיפק כאילו הוא עצמו מחזיק ישירות בחיזוק האשראי שאינו מדורג.

#### ביטחון

585. ביטחון כשיר מוגבל לכזה המופך בהתאם לגישה הסטנדרטית ל-CRM (סעיפים 145-146 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203). ניתן להכיר בביטחון ששעבדו SPEs.

#### ערבויות ונגזרי אשראי

586. ערבויות ונגזרי אשראי שסופקו ע"י ישויות המנויות בסעיף 195 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 יכולות להיחשב מוכרות. SPEs לא יכולות להיות מוכרות כערבים כשירים.

587. כאשר ערבויות או נגזרי אשראי עומדים בתנאים התפעוליים המינימאליים המפורטים בסעיפים 189 עד 194 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, תאגידים בנקאיים יכולים להביא בחשבון הגנות אשראי כאלה בחישוב דרישת ההון בגין חשיפות איגוח.



588. דרישת הון עבור חלק שקיבל הגנה/ערבות תחושב בהתאם ל-CRM בגישה הסטנדרטית כמפורט בסעיפים 196 עד 201.

אי התאמה של תקופות לפירעון (*maturity mismatch*)

589. במצב של אי התאמה בתקופות לפירעון דרישת ההון הפיקוחי תקבע בהתאם לסעיפים 202 עד 205 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. כאשר לחשיפות המגודרות מספר מועדי פירעון שונים, יש לעשות שימוש במועד הפירעון המאוחר מביניהם.

(vi) דרישת הון עבור סעיפי פירעון מוקדם (*early amortization*)  
תחולה

590. כפי שיפורט להלן, תאגיד בנקאי יזם נדרש להחזיק הון כנגד כל או חלק מהזכויות של משקיע (כלומר הן כנגד היתרות שנמשכו והן כנגד אלה שלא נמשכו המתייחסות לחשיפות שאוגחו), כאשר:

- (א) הוא מוכר חשיפות למבנה איגוח המכיל סעיף פירעון מוקדם; וכן
- (ב) החשיפות שנמכרו הן בעלות אופי מתחדש (*revolving nature*), כלומר חשיפות בהן הלווה רשאי לשנות את הסכום המנוצל ואת ההחזרים בכפוף למגבלה שהוסכמה בהתאם לקו האשראי (לדוגמא חייבים בכרטיסי אשראי והתחייבויות למתן הלוואות לתאגידים).

591. דרישת ההון צריכה לשקף את סוג המנגנון המפעיל את סעיף הפירעון המוקדם.

592. עבור מבני איגוח שבהם מאגר הבסיס כולל הן חשיפות מתחדשות (*revolving exposures*) והן חשיפות לזמן קצוב, תאגיד בנקאי חייב ליישם את הטיפול הרלבנטי בפירעון מוקדם (כמתואר להלן בסעיפים 594 עד 605), לגבי אותו חלק של מאגר הבסיס שכולל חשיפות מתחדשות.

593. תאגידים בנקאיים אינם נדרשים לחשב דרישות הון בגין פירעון מוקדם במצבים הבאים:

- (א) "מבנים מתמלאים" (*replenishment structure*) של איגוח, בהם חשיפות הבסיס אינן מתחדשות (*revolve*), והפירעון המוקדם (*early amortization*) מביא לסיום היכולת של התאגיד הבנקאי לצרף חשיפות חדשות;
- (ב) עסקאות איגוח של נכסים מתחדשים, המכילות רכיבי פירעון מוקדם, ומחקות מבני איגוח של נכסים לזמן קצוב (זאת אומרת שהסיכון של מכשירי הבסיס אינו חוזר לתאגיד הבנקאי היזם).
- (ג) מבנים שבהם תאגיד בנקאי מאגח קו אשראי אחד או יותר, והמשקיעים נותרים חשופים באופן מלא למשיכות עתידיות ע"י הלווים גם לאחר שהאירוע של פירעון מוקדם התרחש.
- (ד) כאשר סעיף הפירעון המוקדם מופעל רק ע"י אירועים שאינם קשורים לביצועים של הנכסים שאוגחו או של התאגיד הבנקאי המוכר, כגון שינויים מהותיים בחוקים או בתקנות מס.

**דרישת הון מירבית**

594. לתאגיד בנקאי הכפוף לטיפול של פירעון מוקדם, סך כל דרישת ההון לכל הפוזיציות שלו תהיה כפופה לדרישת הון מירבית (כלומר, לתקרה) השווה לגבוהה מבין: (1) זו הנדרשת בגין חשיפות איגוח שנשמרו, או (2) דרישת הון שהייתה חלה אם החשיפות לא היו מאוגחות. בנוסף, תאגידים בנקאיים חייבים להפחית מההון את הסכום של רווח כלשהו ממכירה (-any gain on-sale) ואת רצועות החיזוק לריבית בלבד (I/O) הנובעים מעסקאות איגוח, בהתאם לסעיפים 561 עד 563.

**מכניזם**

595. דרישת הון מתאגיד בנקאי יזם עבור זכות המשקיע נקבעת כמכפלה של: (א) זכות המשקיע; (ב) ה-CCF המתאים (כמפורט להלן); ו-(ג) משקל הסיכון המתאים לסוג חשיפת הבסיס, כאילו החשיפה לא אוגחה. כפי שמתואר להלן, ה-CCFs תלויים בסוג הפירעון המוקדם - האם התשלום למשקיעים הוא באמצעות מנגנון נשלט או לא נשלט. ה-CCFs נקבעים גם בהתאם לסוג החשיפות שאוגחו: האם מדובר בקווי אשראי קמעונאיים ניתנים לביטול (uncommitted) (למשל חייבים בכרטיסי אשראי), או בקווי אשראי אחרים (למשל מכשירים מתחדשים לתאגידים). קו אשראי נחשב "ניתן לביטול" אם התאגיד הבנקאי רשאי לבטלו ללא תנאי וללא הודעה מוקדמת.

**(vii) קביעת CCFs לסעיף פירעון מוקדם נשלט**

596. סעיף פירעון מוקדם נחשב נשלט כאשר מתקיימת ההגדרה המפורטת בסעיף 548.

**חשיפות קמעונאיות ניתנות לביטול**

597. בקווי אשראי קמעונאיים הניתנים לביטול (לדוגמה, חייבים בכרטיסי אשראי) באיגוח הכולל מאפייני פירעון מוקדם נשלט, תאגידים בנקאיים חייבים להשוות את המרווח העודף (המוגדר בסעיף 550) הממוצע לשלושה חודשים לנקודה שבה התאגיד הבנקאי נדרש ללכוד (trap) מרווח עודף בהתאם לתנאי מבנה האיגוח (להלן - נקודת לכידת המרווח העודף - excess spread trapping point).

598. במקרים שבהם עסקה כזו לא דורשת ללכוד מרווח עודף, נקודת לכידת המרווח העודף תהיה 4.5% מעל לרמת המרווח העודף המפעילה את מנגנון הפירעון המוקדם.

599. על התאגיד הבנקאי לחלק את רמת המרווח העודף (ממוצע של שלושה חודשים), בנקודת לכידת המרווח העודף של העסקה, כדי להקצות את מקדמי ההמרה המתאימים בהתאם למפורט בטבלה הבאה:

**מאפייני פירעון מוקדם נשלט**

לא ניתנים לביטול (Committed)	קווי אשראי ניתנים לביטול (Uncommitted)	
90% CCF	<b>מקדם המרה לאשראי (CCF) למרווח עודף ממוצע ל-3 חודשים</b>	<b>קווי אשראי קמעונאיים</b>
	133.33% מנקודת הלכידה או יותר -	
	0% CCF	
	פחות מ- 133.33% ומעל 100% מנקודת הלכידה -	
	1% CCF	
	פחות מ- 100% ומעל 75% מנקודת הלכידה -	
	2% CCF	
	פחות מ- 75% ומעל 50% מנקודת הלכידה -	
10% CCF		
פחות מ- 50% ומעל 25% מנקודת הלכידה -		
20% CCF		
פחות מ- 25% -	40% CCF	
90% CCF	90% CCF	<b>קווי אשראי לא קמעונאיים</b>

600. תאגידים בנקאיים נדרשים ליישם את מקדמי ההמרה המפורטים בטבלה לעיל למנגנונים נשלטים עבור זכות המשקיע שהוזכרה בסעיף 595.

**חשיפות אחרות**

601. על כל שאר החשיפות המתחדשות שאוגחו (כלומר, אלו שאינן ניתנות לביטול ואלו שאינן קמעונאיות) עם מאפייני פירעון מוקדם נשלט יחול CCF של 90%, כנגד החשיפה החוץ מאזנית.

(viii) **קביעת CCFs עבור סעיפי פירעון מוקדם לא נשלט**

602. סעיפי פירעון מוקדם שאינם מקיימים את ההגדרה של פירעון מוקדם נשלט כמפורט בסעיף 548 יחשבו כלא נשלטים ויטופלו כמפורט להלן.

*חשיפות אשראי קמעונאיות הניתנות לביטול (Uncommitted)*

603. עבור קווי אשראי קמעונאיים הניתנים לביטול (כגון, חייבים בכרטיסי אשראי) באיגוח הכולל מאפייני פירעון מוקדם לא נשלט, תאגידי בנקאיים חייבים לבצע את ההשוואה המתוארת בסעיפים 597-598.

604. על התאגיד הבנקאי לחלק את רמת המרווח העודף בנקודת לכידת המרווח העודף של העסקה כדי להקצות את מקדמי ההמרה המתאימים כמפורט בטבלה הבאה :

**מאפייני פירעון מוקדם לא-נשלט**

לא ניתנים לביטול	קווי אשראי ניתנים לביטול	
100% CCF	<b>מוקדם המרה לאשראי ( CCF ) למרווח עודף ממוצע ל-3 חודשים</b>	<b>קווי אשראי קמעונאיים</b>
	133.33% מנקודת הלכידה או יותר -	
	0% CCF	
	פחות מ- 133.33% ומעל 100% מנקודת הלכידה -	
	5% CCF	
	פחות מ- 100% ומעל 75% מנקודת הלכידה -	
15% CCF		
	פחות מ- 75% ומעל 50% מנקודת הלכידה -	
	50% CCF	
	פחות מ- 50% מנקודת הלכידה -	
	100% CCF	
100% CCF	100% CCF	<b>קווי אשראי לא קמעונאיים</b>

*חשיפות אחרות*

605. כל שאר חשיפות האיגוח המתחדשות (כלומר אלו שאינן ניתנות לביטול וכל אלו שאינן קמעונאיות) עם מאפייני פירעון מוקדם לא-נשלט יהיו נתונות ל-100% CCF של נגד חשיפות חוץ מאזניות.

606-643. בטל<sup>96</sup>.

## סיכון שוק

### תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>מיקום בהוראת השעה*</u>	<u>נושא</u>
208-2	סעיפים 683(i)-708(i)	הנחיות למדידת סיכון
208-11	סעיפים 708(ii)-708(iii)	דרישת ההון
208-11		סיכון שוק - שיטת המדידה הסטנדרטית
208-11	סעיפים 709-718(xviii)	סיכון שיעור ריבית
208-26	סעיפים 718(xix)-718(xxix)	סיכון פוזיציה במניות
208-29	סעיפים 718(xxx)-718(xLii)	סיכון שער חליפין
208-33	סעיפים 718(Lvi)-718(Lxix)	טיפול באופציות

\* מסגרת עבודה למדידה והלימות הון (הוראת שעה), דצמבר 2008.

**א. הנחיות למדידת סיכון**

683(i). סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסדים על פוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובעים משינויים במחירי השוק. הסיכונים שעליהם חלה דרישה זו הם:

- הסיכונים הנובעים ממכשירים הקשורים לריבית ולמניות בתיק למסחר;
- סיכון שער חליפין בתאגיד הבנקאי כולו.

**1. היקף וכיסוי של דרישות ההון**

683(ii). דרישות ההון בגין מכשירים הקשורים לשיעורי ריבית ולמניות, יחולו על פריטי התיק למסחר הנוכחיים שהוערכו בזהירות על ידי התאגיד הבנקאי בהתאם לסעיפים 685 עד 689(iv) להלן ולהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 209. הגדרת "התיק למסחר" מופיעה בסעיפים 685 עד 689(iii) להלן.

דרישות ההון בגין מכשירים הקשורים לשיעורי ריבית ולמניות לא יחולו בהתקיים התנאים המפורטים להלן:

א. עסקי התיק למסחר (trading book business) לא עוברים בד"כ 5% מסך עסקי התאגיד.

ב. סך הפוזיציות של התיק למסחר לא עוברות בד"כ 120 מיליוני ש"ח.

ג. עסקי התיק למסחר לא עוברים 6% מסך עסקי התאגיד, וסך הפוזיציות של התיק למסחר לא עוברים 160 מיליוני ש"ח.

בכדי לחשב את הפרופורציות של עסקי התיק למסחר ביחס לסך עסקי התאגיד יש לסכום הן את העסקים המאזניים והן את העסקים החוץ-מאזניים. למטרה זו: איגרות חוב יילקחו על פי ערך השוק שלהן או לפי הערך הנקוב שלהן, מניות יילקחו בחשבון לפי ערך השוק שלהן, ונגזרים בהתאם לערך השוק או לערך הנקוב של נכסי הבסיס שלהם. פוזיציות בלונג ופוזיציות בשורט יסוכמו ללא התחשבות בסימנים שלהם.

במצב בו התאגיד הבנקאי חורג מאחת מהמגבלות המפורטות בסעיפים א' וב' ליותר מ-10 ימי עסקים, או מהמגבלה המפורטת בסעיף ג', עליו לדווח על כך לפיקוח.

683(iii). דרישות ההון בגין סיכון שער חליפין יחולו על סך כל פוזיציות המטבע של התאגיד הבנקאי, בכפוף לשיקול דעת מסוים שלא לכלול פוזיציות מבניות על שער חליפין (structural foreign exchange position). מובן כי חלק מפוזיציות אלה ידווחו, ועל כן יוערכו לפי שווי שוק, אולם חלקן עשויה להיות מדווח ומוערך לפי שוויים בספרים.

על התאגיד הבנקאי חל איסור לקיחת פוזיציה בסיכון סחורות על חשבון הנוסטרו שלו. תאגיד בנקאי רשאי לקנות ולמכור מכשירים פיננסיים נגזרים על מחירי סחורות עבור לקוחותיו במסגרת פעילות תיווך בלבד.

683(iv). בטל.

683(v). בדומה להנחיה באשר לסיכון אשראי, דרישות ההון בגין סיכון שוק יחולו על בסיס מאוחד כלל עולמי (worldwide). בקבוצה המנהלת דו"חות על בסיס עולמי מאוחד, ושהונה מוערך על בסיס עולמי, יותר לתאגיד בנקאי לדווח על פוזיציות חסר (short) ויתר (long) באותו מכשיר בדיוק (כגון מטבעות, מניות (equity) או איגרות חוב) על בסיס נטו, מבלי להביא בחשבון היכן נרשמו<sup>111</sup>. זאת ועוד, ניתן להחיל על בסיס מאוחד גם את כללי הקיזוז המפורטים בהוראה זו. עם זאת, תהיינה נסיבות שבהן המפקח ידרוש שפוזיציות יחידות יכללו במערכת המדידה מבלי קיזוז או התחשבות נטו כנגד פוזיציות של חברות אחרות בקבוצה. פעולה זו עשויה להידרש, לדוגמא, כאשר ישנם מכשולים להעברה מהירה של רווחים מחברה בת בחו"ל, או כאשר ישנם קשיים משפטיים או פרוצדוראליים לניהול סיכונים על בסיס מאוחד בזמן. בנוסף, המפקח ישמור על הזכות להמשיך לעקוב אחר סיכונים שוק של ישויות בודדות שלא על בסיס מאוחד, כדי להבטיח שחוסר איזון משמעותי בתוך קבוצה לא יחמוק מפיקוח, וכן כדי להבטיח שתאגידים בנקאיים לא מעבירים פוזיציות בתאריכי הדיווח בדרך שתמנע את מדידתן.

684. בטל.

685. התיק למסחר מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות עם כוונת מסחר או במטרה לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר. כדי שמכשיר פיננסי יהיה כשיר לטיפול של דרישות ההון של תיק למסחר, עליו להיות חופשי מאמנה כלשהי המגבילה את סחירותו או שקיימת אפשרות לגדרו באופן מלא. בנוסף, הפוזיציות ינוהלו ויוערכו באופן תכוף ומדויק, והתיק ינוהל באופן פעיל.

686. מכשיר פיננסי הוא כל חוזה שיוצר הן נכס פיננסי לישות אחת, והן התחייבות פיננסית או מכשיר הוני לישות אחרת. מכשירים פיננסיים כוללים הן מכשירים פיננסיים ראשוניים (או מכשירי מזומן) והן מכשירים פיננסיים נגזרים. נכס פיננסי הוא כל נכס שהוא מזומן, הזכות לקבל מזומן או נכס פיננסי אחר; או הזכות החוזית להחליף נכסים פיננסיים בתנאים עדיפים פוטנציאלית, או מכשיר מניות (equity). התחייבות פיננסית היא ההתחייבות החוזית להעביר מזומן או נכס פיננסי אחר או להחליף התחייבויות פיננסיות בתנאים לא עדיפים פוטנציאלית.

687. פוזיציות המוחזקות למסחר הן אלה המוחזקות במתכוון לצורך מכירה חוזרת בטווח זמן קצר ו/או מתוך כוונה להרוויח משינויי מחירים ממשיים או צפויים בטווח קצר או ללכוד רווחי ארביטריז', והן עשויות לכלול, לדוגמא, פוזיציות קנייניות, פוזיציות הנובעות משירות ללקוח (client servicing) (כגון matched principal broking) ועשיית שוק.

<sup>111</sup> פוזיציות של חברות בנות שאינן בבעלות מלאה, תהיינה כפופות לעקרונות חשבונאות מקובלים במדינה שבה החברה האם מפקחת.

687(i). חובה שלתאגיד הבנקאי יהיו מדיניות ונהלים ברורים לקביעת אילו חשיפות לכלול בתיק למסחר ואילו להוציא ממנו למטרות חישוב ההון הפיקוחי שלו, כדי להבטיח עמידה בקריטריונים בנוגע לתיק למסחר המפורטים בפרק זה ותוך התחשבות ביכולות ובפרקטיקות של התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים. הציות למדיניות ולנהלים אלו יתועד באופן מלא ויהיה נתון לביקורת פנימית תקופתית.

687(ii). מדיניות ונהלים, כאמור, יתייחסו, לכל הפחות, לשיקולים הכלליים המפורטים להלן. הרשימה להלן לא נועדה לספק סדרת בדיקות שמוצר או קבוצת מוצרים קשורים חייבים לעמוד בהן, כדי שיהיו כשירים להיכלל בתיק למסחר. הרשימה היא רשימה מינימאלית של נקודות עיקריות אליהן חייבים להתייחס במסגרת המדיניות והנהלים לניהול כולל של התיק למסחר של התאגיד:

- הפעילויות שתאגיד בנקאי מחשיב כפעילויות מסחר ורואה בהן חלק מהתיק למסחר למטרות הון פיקוחי;
- המידה שבה ניתן לשערך חשיפה יומית למחירי שוק (marked-to-market) על ידי התייחסות לשוק פעיל, נזיל ודו-כיווני;
- לחשיפות שמשוערכות לפי מודל (marked-to-model), המידה שבה התאגיד הבנקאי יכול:
  - (i) לזהות את הסיכונים המהותיים של החשיפה;
  - (ii) לגדר את הסיכונים המהותיים של החשיפה והמידה בה למכשירי גידור קיים שוק פעיל, נזיל ודו כיווני;
  - (iii) להגיע לאומדנים מהימנים של ההנחות והפרמטרים העיקריים המשמשים במודל.
- המידה שבה התאגיד הבנקאי מסוגל ונדרש להפיק הערכות של החשיפה, שניתנות לתיקוף חיצוני באופן עקבי;
- המידה שבה מגבלות משפטיות או דרישות תפעוליות אחרות עשויות להכשיל את יכולתו של התאגיד הבנקאי להנזיל מיידית את החשיפה;
- המידה שבה התאגיד הבנקאי נדרש, ומסוגל, לנהל את סיכון החשיפה באופן פעיל במסגרת פעולות המסחר שלו; וכן
- המידה שבה התאגיד הבנקאי עשוי להעביר סיכון או חשיפות בין התיק הבנקאי ובין התיק למסחר והקריטריונים להעברות כאלה.

688. להלן הדרישות הבסיסיות החלות על פוזיציות שתהיינה כשירות לטיפול בדרישות הון של תיק למסחר.

- קיומה של אסטרטגיית מסחר מתועדת בבהירות עבור הפוזיציה/המכשיר או התיקים, שאושרו על ידי ההנהלה הבכירה (שתכלול, אופק אחזקה צפוי).
- קיומם של מדיניות ונהלים ברורים לניהול פעיל של הפוזיציה, שחייבים לכלול:
  - הפוזיציות מנוהלות בדסק מסחר;



- נקבעו מגבלות לפוזיציות והתאגיד הבנקאי עוקב אחר הלימותן ;
- לסחרנים יש אוטונומיה להיכנס/ לנהל את הפוזיציה במסגרת המגבלות שהוסכמו ובהתאם לאסטרטגיה שהוסכמה ;
- הפוזיציות משוערכות למחירי שוק לפחות על בסיס יומי, ובמקרה של שערוך למודל (marked-to-model) חובה שהפרמטרים יוערכו על בסיס יומי ;
- הפוזיציות מדווחות להנהלה הבכירה כחלק בלתי נפרד מתהליכי ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ; וכן
- מתנהל מעקב פעיל אחר הפוזיציות תוך התייחסות למקורות של מידע שוק (יש להעריך את נזילות השוק או את היכולת לגדר את הפוזיציות או את פרופילי הסיכון של התיק). המעקב יכול הערכה של איכות וזמינות נתוני הקלט (input) מהשוק לתהליכי האמידה, רמת המחזור (turnover) בשוק, גודלן של הפוזיציות הנסחרות בשוק וכד'.
- מדיניות ונהלים מוגדרים בבהירות למעקב אחר פוזיציות כנגד אסטרטגיית המסחר של התאגיד הבנקאי, לרבות ניטור המחזור ופוזיציות מוקפאות (stale positions) בתיק למסחר של התאגיד הבנקאי.

.689 בטל.

.689(i) כאשר תאגיד בנקאי מגדר חשיפה לסיכון אשראי בתיק הבנקאי באמצעות נגזר אשראי שנרשם בתיק למסחר (דהיינו, עושה שימוש בגידור פנימי), החשיפה בתיק הבנקאי איננה נחשבת כחשיפה שגודרה לצורכי דרישות הון, אלא אם התאגיד הבנקאי רכש, מצד שלישי שהוא ספק הגנה כשיר, נגזר אשראי המקיים את הדרישות של סעיף 191 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנוגע לחשיפה בתיק הבנקאי. כאשר הגנה כזאת נרכשת מצד שלישי והיא מוכרת למטרות הון פיקוחי כגידור של חשיפה בתיק הבנקאי, אין לכלול בתיק למסחר למטרות הון פיקוחי את נגזר האשראי החיצוני או הפנימי המגדר.

.689(ii) פוזיציות במכשירי ההון הפיקוחי הכשירים של התאגיד הבנקאי עצמו מנוכים מהון. פוזיציות במכשירי הון פיקוחי כשירים של תאגידים בנקאיים אחרים, של חברות ניירות ערך ( securities firms) ושל ישויות פיננסיות אחרות, כמו גם נכסים בלתי מוחשיים, יטופלו בדרך שקבע המפקח בנוגע לאותם נכסים המוחזקים בתיק הבנקאי, אשר במקרים רבים הוא ניכוי מהון. כאשר תאגיד בנקאי מוכיח כי הוא 'עושה שוק' פעיל, המפקח יכול לקבוע חריג של סחרן (dealer exception) להחזקות של מכשירי הון של תאגידים בנקאיים אחרים, של חברות ניירות ערך ושל ישויות פיננסיות אחרות בתיק למסחר. כדי שתאגיד בנקאי יהא כשיר לחריג של סחרן, עליו לקיים מערכות ובקורות נאותות בנוגע למסחר במכשירי הון פיקוחי כשירים של מוסדות פיננסיים.

689(iii). עסקאות מסוג רכש חוזר (repo-style) המוגבלות בזמן (term-trading) ונרשמות על ידי התאגיד הבנקאי בתיק הבנקאי, יכולות להיכלל בתיק למסחר של התאגיד הבנקאי למטרות הון פיקוחי, ובלבד שהתאגיד הבנקאי יכלול בתיק למסחר את כל העסקאות האלה מסוג רכש חוזר. למטרה זו, עסקאות מסוג רכש חוזר הקשורות למסחר מוגדרות רק כאותן עסקאות העומדות בדרישות סעיפים 687 ו-688 ושבהן שתי הרגליים הן בצורת מזומנים או ניירות ערך שניתן לכלול אותם בתיק למסחר. בלא קשר לתיק שבו נרשמו, כל העסקאות מסוג רכש חוזר כפופות לדרישות הון החלות בגין סיכון אשראי של צד נגדי בתיק הבנקאי.

689(iv). לצרכי הוראה זו, "תיק למסחר בקורלציות" (correlation trading portfolio) כולל חשיפות איגוח ונגזרי אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to default, אשר מקיימים את התנאים הבאים:

- הפוזיציות אינן פוזיציות של איגוח מחדש (resecuritization), ואינן נגזרות של חשיפות איגוח אשר לא מספקות חלק יחסי שווה (pro rata) בתקבולים מרובד איגוח (securitization tranche) (כלומר, לא יכללו אופציות על רובד איגוח, או רובד עליון סינטטי ממונף (synthetically leveraged super-senior tranche); ו-
  - כל ישויות הייחוס (reference entities) הן מוצרים מסוג single-name, לרבות נגזרי אשראי מסוג single-name, לגביהם קיים שוק נזיל דו-סטרי. ההגדרה כוללת מדדים סחירים נפוצים המבוססים על ישויות ייחוס אלה. שוק דו-סטרי נחשב כקיים, כאשר ישנן הצעות קנייה ומכירה בלתי תלויות ומרצון חופשי, כך שמחיר, הקשור באופן סביר למחירי המכירה האחרונים או לציטוטי קניה/מכירה מרצון עכשוויים ותחרותיים, ניתן לקביעה בתוך יום אחד ולסליקה במחיר זה בתוך פרק זמן יחסית קצר, בהתאם לנוהגי המסחר.
- פוזיציות המתייחסות לנכס בסיס שמטופל כחשיפה קמעונאית, חשיפה להלוואת משכנתה לדירור או חשיפה להלוואת משכנתה למסחר לפי הגישה הסטנדרטית לטיפול בסיכון אשראי, לא נכללות בתיק למסחר בקורלציות. פוזיציות המתייחסות לדרישה מישות למטרה מיוחדת (special purpose entity) לא נכללות גם כן. תאגיד בנקאי יכול לכלול בתיק למסחר בקורלציות גם פוזיציות המגדרות את הפוזיציות שתוארו לעיל, ואשר אינן חשיפות איגוח ואינן נגזרי אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to-default, וכאשר קיים שוק דו-סטרי נזיל, כמתואר לעיל, למכשיר או לנכסים שבבסיסו.

## 2. הנחיה לאמידה מושכלת

סעיפים 690-701 שולבו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 209.

**3. שיטות למדידת סיכוני שוק**

701(i). במדידת סיכוני שוק, תאגיד בנקאי יהיה לבחור בין שתי מתודולוגיות כלליות (המתוארות בסעיפים 709 עד 718(Lxix) ו- 718(Lxx) עד 718(xcix) בהתאמה), בכפוף לאישור המפקח. חלופה אחת תהיה למדוד את הסיכונים לפי הגישה הסטנדרטית, תוך שימוש במסגרות המדידה המתוארות בסעיפים 709 עד 718(Lxix) להלן. סעיפים 709 עד 718(Lv) עוסקים בשלושת הסיכונים המטופלים בפרק זה, דהיינו שיעור הריבית, פוזיציות מניות ושער חליפין. סעיפים 718(Lvi) עד 718(Lxix) קובעים מספר שיטות אפשריות למדידת סיכון המחיר באופציות מכל הסוגים. דרישת ההון על פי שיטת המדידה הסטנדרטית תהיה הסכום האריתמטי של מדידות הסיכון לפי סעיפים 709 עד 718(Lxix).

701(ii). המתודולוגיה החלופית, הכפופה להתמלאותם של תנאים מסוימים ועל כן השימוש בה מותנה באישור מפורש של רשות הפיקוח על הבנקים, מפורטת בסעיפים 718(Lxx) עד 718(xcix). מתודולוגיה זו מתירה לתאגידים בנקאיים להשתמש באומדני סיכון שנגזרו ממודלים פנימיים של התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים, בכפוף לשבעה סטים של תנאים:

- קריטריונים כלליים מסוימים בנוגע להלימות המערכת לניהול סיכונים;
- סטנדרטים איכותיים לפיקוח פנימי על השימוש במודלים, בעיקר על ידי ההנהלה;
- קווים מנחים להגדרת סט הולם של גורמי סיכון שוק (דהיינו, ריביות ומחירים בשוק המשפיעים על ערכן של פוזיציות התאגידים הבנקאיים);
- סטנדרטים כמותיים המגדירים את השימוש בפרמטרים סטטיסטיים מינימאליים שכוחים למדידת סיכון;
- הנחיות למבחני קיצון (stress testing);
- נוהלי תיקוף לבחינה חיצונית של השימוש במודלים;
- כללים לתאגידים בנקאיים המשתמשים בשילוב של מודלים ושל הגישה הסטנדרטית.

701(iii). המתודולוגיה הסטנדרטית משתמשת בגישה של "אבני יסוד", שבה סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי הנובעים מפוזיציות חוב ומניות מחושבים בנפרד. מרבית המודלים הפנימיים מתמקדים בחשיפות התאגיד הבנקאי לסיכון שוק כללי, ומותירים במרבית המקרים את המדידה של סיכון ספציפי (דהיינו, חשיפות למנפיקים ספציפיים של ניירות ערך חוב או מניות (debt securities or equity)<sup>112</sup>) באמצעות מערכות נפרדות למדידת סיכון אשראי. על תאגידים בנקאיים שמיישמים מודלים יחולו דרישות הון בגין הסיכון הספציפי שאינו נלכד על ידי המודלים שלהם. באותו אופן, תחול, דרישת הון נפרדת בגין סיכון ספציפי על כל תאגיד בנקאי שמיישם מודל במידה שהמודל

<sup>112</sup> סיכון ספציפי כולל את הסיכון שהערך של נייר ערך חוב או מניה מסוימים ישתנה יותר או פחות מערך השוק הכללי במסחר יומיומי (כולל תקופות שבהן השוק כולו תנודתי) וסיכון אירוע (כאשר המחיר של נייר ערך חוב או מניה מסוימים משתנה באופן חריף יחסית לשוק הכללי, כגון בעקבות הצעת השתלטות או זעזוע אחר כלשהו; אירועים כאלה כוללים גם את הסיכון ל"כשלי" (default)).

אינו לוכד סיכון ספציפי. דרישת ההון לתאגידים בנקאיים המיישמים מודלים להערכת סיכונים ספציפיים, מפורטת בסעיפים 718(Lxxxvii) עד 718(xcvii) להוראה זו<sup>113</sup>.

701(iv). בעת מדידת סיכון המחיר באופציות לפי הגישה הסטנדרטית, כאשר לרשות התאגיד הבנקאי עומדות מספר חלופות ברמות שונות של תחכום (ראה סעיפים 718(Lvi) עד 718(Lxix)), יחילו רשויות הפיקוח את הכלל שלפיו ככל שתאגיד בנקאי מרבה לעסוק בכתבת אופציות, כן מתודולוגית המדידה שלו תהיה מתוחכמת יותר. בטווח הארוך, מצופה מתאגידים בנקאיים המנהלים מסחר משמעותי באופציות לעבור למודלים מקיפים של ערך נתון בסיכון (VaR-) (value-at-risk) ולציית לכל התקנים האיכותיים והכמותיים הקבועים בסעיפים 718(Lxx) עד 718(xcix).

701(v). המפקח מצפה מכל תאגיד בנקאי שחלה עליו דרישת הון בגין סיכון שוק, לעקוב אחר רמת הסיכון כנגדה חלה דרישת ההון ולדווח עליה. דרישת ההון המזערית הכוללת של התאגיד הבנקאי תהיה:

(א) הדרישות בגין סיכון אשראי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין, לא כוללות ניירות ערך חוב ומניות בתיק למסחר, אך כוללות סיכון אשראי של הצד הנגדי על כל נגזרי "מעבר לדלפק" (OTC) בין אם בתיק למסחר או בתיק הבנק; ובנוסף

(ב) דרישות ההון בגין סיכון תפעולי המתוארות בסעיפים 644 עד 683 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206; ובנוסף

(ג) סכום אריתמטי של דרישות ההון המתוארות בסעיפים 709 עד 718(Lxix); או

(ד) אומדן סיכון שוק הנגזר מגישת המודלים, כמפורט בסעיפים 718(Lxx) עד 718(xcix); או

(ה) שילוב של סכום אריתמטי של (ג) ו-(ד).

701(vi). כל העסקאות, לרבות מכירות ורכישות של חוזי אקדמה (forward), ייכללו בחישוב דרישות ההון למן התאריך שבו נחתמו. אף שדיווח שגרתי יתבצע בעיקרון אחת לתקופה (ברוב המדינות, אחת לרביעי), יש לצפות מתאגיד בנקאי שינהל את סיכון השוק בתיק למסחר שלו באופן כזה שדרישות ההון יתמלאו על בסיס שוטף, דהיינו, בסגירת כל יום עסקים. לרשותן של רשויות הפיקוח עומדים מספר אמצעים אפקטיביים להבטיח שהתאגיד הבנקאי לא ייפה את התמונה (window dressing) על ידי הצגת פוזיציות סיכון שוק נמוכות משמעותית בתאריכי הדיווח. מובן שיש לצפות מתאגיד בנקאי, גם לתחזק מערכות קפדניות לניהול סיכונים כדי להבטיח שאין חריגה בחשיפות במהלך היום. אם תאגיד בנקאי נכשל בציות לדרישות ההון, רשות הפיקוח תבטיח שהתאגיד הבנקאי ינקוט צעדים מידיים לתיקון המצב.

**4. טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי בתיק למסחר**

702. תאגיד בנקאי יידרש לחשב את דרישת ההון בגין סיכון אשראי של הצד הנגדי עבור נגזרים מעבר

לדלפק (OTC), עסקאות מסוג רכש חוזר ועסקאות אחרות הרשומות בתיק למסחר, בנפרד מדרישת ההון בגין סיכון שוק כללי וסיכון ספציפי<sup>114</sup>.

משקל<sup>114</sup> הסיכון שישמשו בחישוב זה חייב<sup>114</sup> להתאים לאל<sup>114</sup> שבה<sup>114</sup> נעשה חישוב לדרישות ההון בתיק הבנקאי. לפיכך, תאגיד בנקאי המיישם את הגישה הסטנדרטית בתיק הבנקאי ישתמש במשקל<sup>114</sup> הסיכון של הגישה הסטנדרטית בתיק למסחר.

703. כל המכשירים הכלולים בתיק למסחר יכולים לשמש ביטחונות כשירים לעסקאות מסוג רכש

חוזר שבתיק למסחר. על אותם מכשירים שאינם נכללים בהגדרת ביטחון כשיר לתיק הבנקאי יחול מקדם ביטחון (haircut) בשיעור החל על מניות הרשומות בבורסות מוכרות ואינן נכללות במדד הראשי (כאמור בסעיף 151 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203). כתוצאה מכך, למכשירים הנחשבים ביטחונות כשירים בתיק למסחר, אך לא בתיק הבנקאי, יש לחשב את מקדמי הביטחון לכל נייר ערך בנפרד.

704. חישוב דרישת ההון בגין סיכון אשראי לצד הנגדי בשל עסקאות נגזרים מובטחות מעבר לדלפק,

זוהה לכללים הקבועים לעסקאות מסוג זה הרשומות בתיק הבנקאי.

705. חישוב דרישת ההון בגין סיכון לצד הנגדי בעסקאות מסוג רכש חוזר יערך באמצעות הכללים

הקבועים בסעיפים 147 עד 181(i) להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

נגזרי אשראי

706. בטל.

<sup>114</sup> הטיפול בעסקאות שער חליפין ומסחר בניירות ערך, שטרם נסלקו (unsettled) מפורט בסעיף 88 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

707. דרישת ההון בגין סיכון אשראי לצד הנגדי עבור עסקאות נגזרי אשראי single name בתיק למסחר, יחושבו תוך שימוש במקדמי התוספת הבאים לחשיפה פוטנציאלית עתידית:

מוכר הגנה	קונה הגנה	
		<b>החלף תשואה כוללת TRS (Total Return Swap)</b>
5%	5%	התחייבות "כשירה"
10%	10%	התחייבות "בלתי כשירה"
		<b>החלף כשל אשראי CDS (Credit Default Swap)</b>
**5%	5%	התחייבות "כשירה"
**10%	10%	התחייבות "בלתי כשירה"

לא יהיה הבדל התלוי ביתרת תקופה שנותרה לפירעון.

ההגדרה של "כשיר" זהה להגדרת הקטגוריה "כשיר" לטיפול בסיכון ספציפי על פי שיטת המדידה הסטנדרטית בסעיפים 711(i) ו- 711(ii).

\*\* מוכר ההגנה בעסקת החלף כשל אשראי יהיה כפוף רק למקדם התוספת (add-on factor) כאשר הוא נתון לסגירה (close out) כאשר קונה ההגנה חדל פירעון בשעה שהבסיס עדיין בר פירעון. תקרת סכום התוספת תהיה סכום הפרמיות שלא שולמו.

708. כאשר נגזר האשראי הנ"א עסקה ~~השייכת לרובד הראשון הנתון לסיכון של כשל מסוג 1~~ first to default, סכום התוספת ייקבע לפי איכות האשראי הנמוכה ביותר בסל הבסיס, דהיינו, אם בסל ישנם פריטים בלתי כשירים, יש להשתמש בסכום התוספת שחל על ההתחייבות הבלתי כשירה. לעסקאות ~~השייכות לרובד השני הנתון לסיכון כשל ומעלה מסוג second-to-default (או יותר)~~, הקצאת נכסי הבסיס תמשך להתבצע לפי איכות האשראי שלהם, דהיינו, איכות האשראי הנמוכה השנייה תקבע את סכום התוספת עבור עסקה השייכת ~~לרובד השני הנתון לסיכון כשל לעסקה מסוג second-to-default~~, וכן הלאה.

## 5. הסדרי מעבר

708(i). בתקופת המעבר, תאגידים בנקאיים יהיו חופשיים להשתמש בשילוב של שיטת מדידה סטנדרטית עם גישת המודלים הפנימיים למדידת סיכונים שוק. ככלל, כל מודל "חלקי" צריך לכסות קטגוריית סיכון מלאה (כגון סיכון ריבית או סיכון שער חליפין), דהיינו לא יותר לשלב שתי שיטות לקטגוריית סיכון אחת<sup>115</sup>. אולם, מאחר שרוב התאגידים הבנקאיים במועד זה עדיין מצויים בתהליך הטמעה או שיפור של מודלים פנימיים לניהול סיכונים, הוועדה מאמינה שיש להעניק לתאגידים בנקאיים - אפילו בתוך אותה קטגוריות סיכון - גמישות מסוימת בהכללת כל פעולותיהם על בסיס כלל עולמי (worldwide); גמישות זו תהיה כפופה לאישור הרשויות באותה מדינה ותיסקר על ידי הוועדה בעתיד (רשויות הפיקוח ינקטו באמצעי זהירות נגד "בחירה סלקטיבית" ("cherry-picking") בין הגישה הסטנדרטית וגישות המודלים בתוך קטגוריה של

<sup>115</sup> כלל זה אינו חל, עם זאת, על טכניקות טרום-עיבוד המשמשות לפישוט החישוב ואשר על תוצאותיהן חלה המתודולוגיה הסטנדרטית.

גורם סיכון מסוים). מצפים מתאגידים בנקאיים המאמצים את חלופת המודלים לקטגוריית סיכון יחידה כלשהי שבחלוף הזמן יכללו את כל פעולותיהם, בכפוף להחרגות המוזכרות להלן, ולהתקדם לקראת מודל מקיף (דהיינו, מודל אשר לוודא את כל הקטגוריות של סיכון שוק). תאגידים בנקאיים שיאמצו מודל לא יורשו, למעט בנסיבות חריגות, לחזור חזרה אל הגישה הסטנדרטית. על אף עקרונות כלליים אלה, אפילו תאגידים בנקאיים העושים שימוש במודלים מקיפים כדי למדוד סיכון שוק עדיין עשויים להיות חשופים לסיכונים בפוזיציות, שאינן נלכדות על ידי המודלים הפנימיים לניהול סיכונים מסחר; לדוגמא, במקומות מרוחקים, במטבעות זניחים או בתחומים עסקיים זניחים<sup>116</sup>. סיכונים מסוג זה שאינם נכללים במודל יימדדו בנפרד וידווחו באמצעות שימוש במתודולוגיות המתוארות בסעיפים 709 עד 718(xviii) להלן.

## ב. דרישת הון

### 1. הגדרה של הון

708(ii). ההגדרה של הון שייעשה בה שימוש למטרות סיכון שוק נקבעה בסעיפים 49(xiii) ו-48(xiv) להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202.

708(iii). בעת חישוב הון כשיר, יהיה צורך לחשב תחילה את דרישת הון המזערית של התאגיד הבנקאי בגין סיכון אשראי וסיכון תפעולי, ורק לאחר מכן לחשב את הדרישה בגין סיכון שוק, על מנת לקבוע כמה מהון רובד 1 והון רובד 2 זמין להקצאה בגין סיכון שוק. ההון הכשיר יהיה הסכום של כל הון רובד 1 של התאגיד הבנקאי, ועוד כל הון רובד 2 שלו, בהתאם למגבלות המפורטות בסעיף 49(iii) להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. הון רובד 3 ייחשב כשיר רק אם ניתן להשתמש בו לכיסוי סיכונים שוק לפי התנאים הקבועים בסעיפים 49(xxi) ו-49(xxii). יחס ההון המצוטט ייצג אפוא את כמות הון הזמינה לכיסוי סיכון אשראי, סיכון תפעולי וסיכון שוק. כאשר לתאגיד הבנקאי יש הון רובד 3, במגבלות המפורטות בסעיף 49(xxii), שאינו מוקצה בעת הנוכחית בגין סיכונים שוק, רשאי התאגיד הבנקאי לדווח על העודף הזה כהון רובד 3 בלתי מנוצל אך כשיר, לצד יחס ההון הסטנדרטי.

## ג. סיכון שוק - שיטת המדידה הסטנדרטית

### 1. סיכון שיעור ריבית

709. בטל.

709(i). פרק זה מתאר את המסגרת הסטנדרטית למדידת הסיכון הנלווה לאחזקה או לקיחה של פוזיציות בניירות ערך חוב (debt securities) ובמכשירים אחרים הקשורים לשיעור הריבית בתיק למסחר. המכשירים המכוסים כוללים את כל ניירות ערך חוב בעלי ריבית קבועה וריבית משתנה,

ומכשירים המתנהגים בדומה להם, לרבות מניות בכורה בלתי המירות<sup>117</sup>. איגרות חוב המירות (convertible bonds), דהיינו הנפקות של איגרות חוב (debt issues) או מניות בכורה הניתנות להמרה, במחיר נקוב, למניות רגילות של המנפיק, יטופלו כניירות ערך חוב (debt securities) אם הן נסחרות כניירות ערך חוב, ויטופלו כמניות (equities) אם הן נסחרות כמניות. התאגיד הבנקאי יפרט במסמך המדיניות שלו ובנהליו באיזה אופן יקבע האם איגרת החוב ההמירה נסחרת כנייר ערך חוב או אם היא נסחרת כמניה. הבסיס לטיפול במוצרים נגזרים יידון בסעיפים 718(ix) עד 718(xvii) להלן.

709(ii). דרישת ההון המזערית מבוטאת במונחים של שני חיובים המחושבים בנפרד: האחד חל על "הסיכון הספציפי" של כל נייר ערך, בין אם מדובר בפוזיציה **תת** בחסר או ביתר, והאחר חל על סיכון הריבית בתיק (נקרא "סיכון שוק כללי"), שבמסגרתו יכול להתבצע קיזוז בין פוזיציות ביתר או בחסר, של ני"ע או מכשירים שונים. אולם, תאגיד בנקאי חייב לקבוע את דרישת ההון בגין סיכון ספציפי עבור התיק למסחר בקורלציות בהתאם למפורט להלן: התאגיד הבנקאי מחשב (i) סך דרישות ההון בגין סיכון ספציפי אשר יחולו רק על הפוזיציות נטו ביתר (long) הנובעות מהחשיפות המשולבות למסחר בקורלציות נטו ביתר ( net long correlation trading exposures combined ; ו- (ii) סך דרישות ההון בגין סיכון ספציפי, אשר יחולו רק על הפוזיציות נטו בחסר (short) הנובעות מהחשיפות המשולבות למסחר בקורלציות נטו בחסר ( net short correlation trading exposures combined ). הגדול מבין שני סכומים אלו יהיה דרישת ההון בגין סיכון ספציפי בתיק למסחר בקורלציות.

709(1-ii). במהלך תקופת מעבר עד 31.12.2013, תאגיד בנקאי רשאי להחריג פוזיציות במכשירי איגוח, אשר אינן נכללות בתיק למסחר בקורלציות, מהחישוב לפי **הרישא של** סעיף 709(ii), ולקבוע את דרישת ההון בגין סיכון ספציפי בהתאם למפורט להלן: התאגיד הבנקאי מחשב (i) סך דרישת ההון בגין סיכון ספציפי אשר תחול רק על הפוזיציות נטו ביתר במכשירי איגוח בתיק למסחר; ו- (ii) סך דרישת ההון בגין סיכון ספציפי אשר תחול רק על הפוזיציות נטו בחסר של מכשירי איגוח בתיק למסחר. דרישת ההון בגין סיכון ספציפי בפוזיציות איגוח בתיק למסחר תהיה הסכום הגדול מבין שני הסכומים. חישוב זה צריך להתבצע בנפרד מהחישוב בנוגע לתיק למסחר בקורלציות.

#### (i) סיכון ספציפי

709(iii). דרישת ההון בגין סיכון ספציפי מיועדת לספק הגנה מפני שינוי לרעה במחירו של נייר ערך יחיד עקב גורמים הקשורים למנפיק היחיד. במדידת הסיכון, הקיזוז יהיה מוגבל לפוזיציות מנוגדות (matched) בהנפקה זהה (לרבות פוזיציות בנגזרות). אפילו אם המנפיק זהה, לא יותר קיזוז בין

<sup>117</sup> ניירות ערך סחירים של משכנתאות (traded mortgage securities) ומוצרים נגזרים על משכנתאות הם בעלי מאפיינים ייחודיים בשל הסיכון של סילוק מוקדם. לפיכך, בינתיים, לא יחול טיפול משותף לניירות ערך אלה, והם יטופלו בהתאם לשיקול דעת לאומי. נייר ערך תחת הסכם של רכישה חוזרת או הסכם השאלת ניירות יטופל כאילו הוא עדיין בבעלות משאיל נייר הערך, דהיינו, הוא יטופל כמו פוזיציות אחרות בניירות ערך.



הנפקות שונות מאחר שההבדלים בשיעור תלוש הריבית, בנזילות, במאפייני הפירעון המוקדם (call features) וכד' משמעותם שמחירים עשויים להשתנות בטווח קצר.

דרישות הון בגין סיכון ספציפי עבור סיכון מנפיק

710. דרישות ההון החדשות לקטגוריות "ממשלתי" ו"אחר" תהיינה כדלקמן :

קטגוריות	הערכת אשראי חיזונית	דרישת הון לסיכון ספציפי
ממשלתי	AAA עד AA- A+ עד BBB-  BB+ עד B- מתחת ל- B- ללא דירוג	0% 0.25% (התקופה שנתרה לפירעון סופי היא 6 חודשים או פחות) 1.00% (התקופה שנתרה לפירעון סופי היא מעל 6 חודשים ועד 24 חודשים, כולל) 1.60% (התקופה שנתרה לפירעון סופי היא מעל 24 חודשים) 8.00% 12.00% 8.00%
כשיר		0.25% (התקופה שנתרה לפירעון סופי היא 6 חודשים או פחות) 1.00% (התקופה שנתרה לפירעון סופי היא מעל 6 חודשים ועד 24 חודשים, כולל) 1.60% (התקופה שנתרה לפירעון סופי היא מעל 24 חודשים)
אחר		בדומה לדרישות הון לסיכון אשראי של לווה תאגידי שאינו מדורג בדירוג השקעה, לפי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.  8.00% BB+ עד BB- 12.00% מתחת ל- BB- 8.00% ללא דירוג

710(i). הקטגוריה "ממשלתית" תכלול את כל הסוגים של ניירות ערך ממשלתיים<sup>118</sup> לרבות איגרות חוב (bonds), שטרי אוצר (treasury bills) ומכשירים אחרים קצרי טווח.

711. ניתן להחיל **משקל סיכון דרישת הון** של 0% לניירות ערך של ממשלת ישראל ושל בנק ישראל, הנקובים וממומנים בש"ח.

כאשר רשות פיקוח במדינה אחרת קבעה **משקל סיכון דרישת הון** מופחתת לניירות ערך של הריבונות באותה המדינה, ניתן להחיל **את אותה דרישת הון משקל סיכון** לשקלול ניירות הערך של הריבונות אשר הונפקו ומומנו במטבע המקומי, ובלבד שהמדינה חברה ב-OECD ומדורגת בדירוג A- או דירוג עדיף מזה.

711(i). הקטגוריה "כשיר" כוללת:  
אג"ח שדורגו בדירוג השקעה<sup>119</sup> תחת הגישה הסטנדרטית לסיכוני ישראל, ואשר הונפקו על ידי או שהינם בערבות של:

- ישות סקטור ציבורי, כהגדרתה בסעיף 57 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.
  - בנק רב צדדי לפיתוח, כהגדרתו בסעיף 59 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.
  - תאגיד בנקאי, כהגדרתו בסעיף 60, להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, למעט ני"ע המשמש כמכשיר הוני לתאגיד המנפיק.
  - חברת ניירות ערך, כהגדרתה בסעיף 65, להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, למעט ני"ע המשמש כמכשיר הוני לתאגיד המנפיק.
- אג"ח שדורגו בדירוג השקעה, לפחות על ידי שתי סוכנויות לדירוג אשראי מוכרות על ידי הרשות המפקחת, או שדורגו בדירוג השקעה על ידי סוכנות לדירוג אשראי מוכרת אחת וכן דורגו בדירוג השקעה על ידי סוכנות לדירוג אשראי נוספת.

711(ii). בטל.

712. בטל<sup>120</sup>.

#### כללים לסיכון ספציפי למנפיקים שאינם כשירים

712(i). על מכשירים שהונפקו על ידי מנפיק שאינו כשיר, תחול אותה דרישת הון לסיכון ספציפי החלה על לווה תאגידי שאינו מדורג בדירוג השקעה, לפי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

712(ii). אולם, מאחר שבמקרים מסוימים דבר זה עלול להביא להערכת-חסר משמעותית של הסיכון הספציפי בגין מכשירי חוב בעלי תשואה גבוהה לפדיון יחסית לאיגרות חוב ממשלתיות, המפקח שומר לעצמו את הזכות, לפי שיקול דעתו:

- להטיל דרישת הון גבוהה יותר בשל סיכון ספציפי במכשירים כאלה; ו/או
  - לאסור קיזוז, למטרת הגדרת סיכון שוק ככללי, בין מכשירים אלה לבין מכשירי חוב אחרים.
- במובן זה, חשיפות איגוח שיוחל עליהן טיפול של ניכוי על פי מסגרת האיגוח המפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205 (כגון רבדים הנושאים סיכון ראשוני (equity tranches)), כמו גם חשיפות איגוח שהן קווי נזילות לא מדורגים או כתבי אשראי, תהיינה כפופות לדרישת הון שאינה נמוכה מהדרישה שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205.

כללים לסיכון ספציפי בגין פוזיציות הנכללות במסגרת האיגוח

712(iii). הסיכון הספציפי בגין פוזיציות איגוח, כהגדרתן בסעיפים 538-542 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205, המוחזקות בתיק למסחר, יחושב בהתאם לשיטת החישוב עבור פוזיציות אלו המוחזקות בתיק הבנקאי, אלא אם נאמר אחרת בהמשך. בעניין זה, משקל הסיכון יחושב כפי שיפורט להלן, ויחול על הפוזיציות נטו במכשירי איגוח בתיק למסחר. סך דרישת ההון בגין סיכון ספציפי בנגזרי אשראי מסוג <sup>th</sup> n-to-default, יחושב לפי סעיף 718 וסך דרישת ההון בגין סיכון ספציפי בחשיפות איגוח יחושב בהתאם לסעיף 709(ii).

712(iv). דרישות ההון בגין סיכון ספציפי לפוזיציות בהתאם לגישה הסטנדרטית לחשיפות איגוח מוגדרות בטבלה שלהלן. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, חייבים ליישם דרישות אלו. עבור פוזיציות עם דירוג לטווח ארוך B+ ומטה ודירוג לטווח קצר שאינו A-1/P-1, A-2/P-2, A-3/P-3, נדרשת הפחתה מההון, כהגדרתה בסעיף 561 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205. הפחתה מההון נדרשת גם בגין פוזיציות שאינן מדורגות, למעט החרג בנסיבות המתוארות בסעיפים 571-575 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205. כמו כן, יחולו הדרישות התפעוליות לשימוש בהערכות אשראי חיצוניות המפורטות בסעיף 565 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205.

דרישות הון בגין סיכון ספציפי לפי הגישה הסטנדרטית בהתבסס על דירוגי

אשראי חיצוניים

<u>מתחת ל BB- ומתחת ל- A-3/P-3 או ללא דירוג</u>	<u>BB+ עד BB-</u>	<u>BBB+ עד BBB-</u>	<u>A+ עד A-</u>	<u>AAA עד AA-</u>	<u>הערכת אשראי חיצונית</u>
<u>הפחתה מההון</u>	<u>28%</u>	<u>8%</u>	<u>4%</u>	<u>1.6%</u>	<u>חשיפות איגוח</u>
<u>הפחתה מההון</u>	<u>52%</u>	<u>18%</u>	<u>8%</u>	<u>3.2%</u>	<u>חשיפות איגוח מחדש</u>

.712(v) בטל.

712(vi). דרישות ההון בגין הסיכון הספציפי לפוזיציות לא מדורגות המכוסות במסגרת האיגוח, כהגדרתן בסעיפים 538-542 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205, יחושבו באופן הבא, ובכפוף לאישור המפקח.

(א) בטל.(ב) בטל.

(ג) דרישת ההון תוכל להיות מחושבת כ- 8% מהממוצע המשוקלל של משקל הסיכון של חשיפות איגוח לפי הגישה הסטנדרטית, כשהוא מוכפל ביחס ריכוזיות (concentration ratio). אם יחס הריכוזיות שווה או גדול מ-12.5, יש להפחית את הפוזיציה מההון בהתאם לאמור בסעיף 561 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205. יחס הריכוזיות שווה לסך הסכומים הנומינאליים של כל הרבדים (tranches) חלקי סך הסכומים הנומינאליים של הרבדים הנחותים או השווים במעמדם לרובד בו נמצאת הפוזיציה, לרבות אותו רובד עצמו.

תוצאת דרישת ההון בגין סיכון ספציפי לא תהיה נמוכה מדרישת הון בגין סיכון ספציפי לרובד מדורג בכיר יותר. אם אין ביכולתו של התאגיד הבנקאי לקבוע את דרישת ההון בגין הסיכון הספציפי, כמתואר לעיל, או שהוא מעדיף שלא לטפל בפוזיציה מסוימת בהתאם לאמור לעיל, הוא חייב להפחית את הפוזיציה מההון.

712(vii). ניתן להחריג מחישוב דרישת ההון בגין סיכון שוק כללי, פוזיציה אשר יש להפחיתה בהתאם לסעיפים 712(iv) עד 712(vi).

הגבלת דרישת ההון בגין סיכון ספציפי לגובה ההפסד המרבי האפשרי

712(viii). תאגידים בנקאיים רשאים להגביל את דרישת ההון בגין פוזיציה בודדת בנגזר אשראי או במכשיר איגוח לגובה ההפסד המרבי האפשרי. בעבור פוזיציות סיכון בחסר, ניתן לחשב את המגבלה כשינוי בערך שיתרחש אם נכסי הבסיס יהפכו באופן מיידי לנטולי סיכון לכשל (default risk free). בעבור פוזיציות סיכון ביתר, ניתן לחשב את ההפסד המרבי כשינוי בערך במקרה של כשל בכל אחד מנכסי הבסיס, ללא כל התאוששות (zero recoveries). ההפסד המרבי האפשרי יחושב עבור כל פוזיציה בודדת.

דרישות הון בגין סיכון ספציפי לפוזיציות מגודרות על ידי נגזרי אשראי

713. קיזוז מלא יוכר כאשר הערכים של שתי הרגליים (דהיינו, ביתר ובחסר) נעים תמיד בכיוון ההפוך, ובדרך כלל (broadly) באותה המידה. זה יהיה המקרה במצבים הבאים:

(א) שתי הרגליים מורכבות ממכשירים זהים לחלוטין, או

(ב) פוזיציות מזומנים ביתר מגודרת על ידי עסקת TRS (total rate of return swap) (או להפך) ומתקיימת התאמה מדויקת בין ההתחייבות ההצטייחט (reference obligation) ובין חשיפת נכס הבסיס (דהיינו, פוזיציות המזומנים)<sup>121</sup>. במקרים אלה, לא תחול דרישת הון לסיכון ספציפי על שני צדי הפוזיציה.

714. יוכר קיזוז של 80% כאשר הערכים של שתי רגליים (דהיינו, ביתר ובחסר) נעים תמיד בכיוון ההפוך, אך לא תמיד באותה המידה. זה המצב כאשר פוזיציות מזומנים ביתר מגודרת על ידי עסקת CDS (credit default swap) או עסקת CLN (credit linked note) (או להפך), ומתקיימת התאמה מדויקת בתנאים של ההתחייבות הלהתייחסות, במועד הפירעון של ההתחייבות ההתייחסות ושל נגזר האשראי, ובמטבע של חשיפת נכס הבסיס. בנוסף, מאפיינים מרכזיים של חוזה נגזר האשראי (לדוגמא, הגדרות אירועי אשראי, מנגנוני סליקה) לא יגרמו למחיר נגזר האשראי לסטות מהותית משינויים במחיר של פוזיציות המזומנים. במידה שבה העסקה מעבירה סיכון (דהיינו, בהתחשב בתנאים מגבילי תשלום כגון תשלומים קבועים וספי מהותיות), יוחל קיזוז של 80% בגין סיכון ספציפי על צד העסקה עם דרישת הון הגבוהה יותר, ואילו הדרישה בגין סיכון ספציפי שתחול על הצד השני תהיה אפס.

715. קיזוז חלקי יוכר כאשר הערכים של שתי הרגליים (דהיינו, ביתר ובחסר) נעים בדרך כלל בכיוון ההפוך. זה יהיה המקרה במצבים הבאים:

(א) הפוזיציה תואמת את האמור בסעיף 713(ב), אולם קיימת אי התאמה בנכסים בין ההתחייבות ההתייחסות ושארית חשיפת נכס הבסיס. אף על פי כן, הפוזיציה עומדת בדרישות המפורטות בסעיף 191-ז) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

(ב) הפוזיציה נכללת בלפי-סעיף 713(ב) או בסעיף 714, אולם קיימת אי התאמה במטבע או במועד הפירעון<sup>122</sup> בין הגנת האשראי לנכס הבסיס.

(ג) הפוזיציה נכללת בלפי-סעיף 714, אולם קיימת אי התאמה בנכסים בין פוזיציות המזומנים ובין נגזר האשראי. עם זאת, נכס הבסיס נכלל בהתחייבויות (ברות המסירה - deliverable) בתיעוד של נגזר האשראי.

716. בכל אחד מן המקרים האלו שבסעיפים 713 עד 715, יחול הכלל הבא. במקום להוסיף דרישות הון בגין סיכון ספציפי לכל אחד מצדי העסקה (דהיינו, הגנת האשראי ונכס הבסיס), תחול רק הגבוהה מבין שתי דרישות הון.

717. במקרים שאינם נכללים בסעיפים 713 עד 715, תיקבע דרישת הון בגין סיכון ספציפי כנגד שני צדי הפוזיציה.

<sup>121</sup> מועד הפירעון של עסקת ההחלף עצמה עשוי להיות שונה מזה של חשיפת נכס הבסיס.  
<sup>122</sup> אי התאמת מטבע תיכלל בדיווח הרגיל על סיכון שער חליפין.

718. על המוצרים הבנקאיים השייכים לרובד הראשון והשני לסיכון של כשל (first to default and second to default) בתיק למסחר, יחולו הרעיונות הבסיסיים שפותחו עבור התיק הבנקאי. תאגידים בנקאיים המחזיקים פוזיציות ביתר במוצרים אלה (לדוגמא, קוויים של basket credit linked notes) יטופלו כאילו היו מוכרי הגנה, וינדרשו להוסיף את דרישות ההון בגין סיכון ספציפי או להשתמש בדירוג חיצוני, אם זמין. מנפיקים של שטרות (notes) אלו יטופלו כאילו היו קוני הגנה, ולכן יורשו לקזז סיכון ספציפי עבור אחד מהבסיסים, דהיינו הנכס בעל דרישת הון לסיכון ספציפי הנמוכה ביותר.

נגזר אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to-default הוא חוזה שבו סילוק החוב מבוסס על כשל בנכס ה-n בסל של מכשירי ההתייחסות. כאשר מתרחש הכשל ה-n, העסקה מסתיימת ומיושבת.

(א) דרישת ההון בגין סיכון ספציפי בנגזר אשראי מסוג first-to-default היא הנמוכה מבין: (i)

סכום דרישות ההון בגין סיכון ספציפי עבור מכשירי האשראי הפרטניים לייחוס בסל; ו-(ii) התשלום המקסימלי האפשרי לפי החוזה בגין אירוע אשראי. כאשר לתאגיד בנקאי יש פוזיציות סיכון באחד ממכשירי האשראי לייחוס שבבסיס נגזר אשראי מסוג first-to-default, ונגזר אשראי זה מגדר את פוזיציות הסיכון של התאגיד הבנקאי, יהיה התאגיד הבנקאי רשאי להפחית, בהתייחס לסכום המגודר, הן את דרישת ההון בגין סיכון ספציפי עבור מכשיר האשראי לייחוס והן את החלק מדרישת ההון בגין סיכון ספציפי עבור נגזר האשראי המתייחס לאותו מכשיר אשראי לייחוס. כאשר לתאגיד בנקאי יש מספר פוזיציות סיכון במכשירי אשראי לייחוס שבבסיס נגזר אשראי מסוג first-to-default, קיזוז זה יותר רק עבור מכשיר האשראי לייחוס בעל דרישת ההון הנמוכה ביותר בגין סיכון ספציפי.

(ב) דרישת ההון בגין סיכון ספציפי עבור נגזר אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to-default, כאשר n גדול מאחת, היא הנמוכה מבין: (i) סכום דרישות ההון בגין סיכון ספציפי עבור מכשירי האשראי הפרטניים לייחוס בסל, תוך התעלמות מ-(n-1) החבויים עם דרישות הון בגין סיכון ספציפי הנמוכות ביותר; ו-(ii) התשלום המקסימלי האפשרי לפי החוזה בגין אירוע אשראי. עבור נגזרי אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to-default, כאשר n גדול מאחת, לא יותר קיזוז של דרישת ההון בגין סיכון ספציפי כנגד מכשיר אשראי לייחוס כלשהו.

(ג) אם לנגזר אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to-default (לרבות first-to-default) יש דירוג חיצוני, אזי מוכר ההגנה חייב לחשב את דרישת ההון בגין סיכון ספציפי תוך שימוש בדירוג של הנגזר, וליישם את משקלי הסיכון לאיגוח המתאימים, כמפורט בסעיף 712(iv).

(ד) דרישת ההון כנגד כל פוזיציה נטו של נגזר אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to-default חלה בין אם התאגיד הבנקאי נמצא בפוזיציה ביתר ובין אם בחסר, דהיינו רוכש או מוכר הגנה.

(ii) סיכון שוק כללי

718(i) דרישות ההון בגין סיכון שוק כללי נועדו לכלול את הסיכון להפסד הנובע משינויים בשיעורי ריבית שוק. תאגיד בנקאי יוכל לבחור בין שתי שיטות עיקריות למדידת סיכון: שיטת "תקופה לפירעון" ("maturity"), ושיטת "משך חיים ממוצע" ("duration"). בכל אחת מהשיטות, דרישת ההון היא סכום דרישות ההון בגין ארבעה מרכיבים:

- הפוזיציה נטו, ביתר או בחסר, בתיק למסחר כולו;
- חלק קטן יחסי מהפוזיציות המנוגדות בכל רצועת זמן ("אי-קזוז אנכי");
- חלק גדול יותר יחסי מהפוזיציות המנוגדות בין רצועות זמן שונות ("אי קזוז אופקי");
- דרישת הון נטו בגין פוזיציות באופציות, לפי המקרה (ראה סעיפים 718(Lxvii) עד 718(Lxix).

718(ii). ייעשה שימוש בסולמות פירעון (maturity ladders) נפרדים לכל מטבע, ודרישות הון יחושבו לכל מטבע בנפרד לאחר מכן יסוכמו בלי קזוז פוזיציות בעלות סימנים הפוכים. דרישת ההון בגין סיכון הריבית במגזרים השקליים - צמוד למדד ולא צמוד תחושב על פי סולם פירעון אחד. אולם, על התאגיד הבנקאי להביא בחשבון, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (הערכת נאותות הלימות ההון), את ההון כנגד הסיכון הגלום בהשתנות שיעורי הריביות במגזרים השקליים.

718(iii). לפי **שיטת התקופה לפירעון** (לשיטת משך החיים הממוצע ראה סעיף 718(vii)), פוזיציות ביתר או באגרות חוב (debt securities) ובמקורות אחרים של חשיפות לשיעורי ריבית, כולל מכשירים נגזרים, משובצות לתוך סולם תקופות לפירעון המורכב משלוש-עשרה רצועות זמן (או חמש-עשרה רצועות זמן במקרה של מכשירים בעלי תלוש ריבית נמוך). מכשירים בריבית קבועה ימוינו בהתאם לתקופה שנותרה לפירעון, ומכשירים בריבית משתנה בהתאם לתקופה שנותרה לתאריך התמחור מחדש. פוזיציות הפוכות (opposite) בסכום זהה באותן הנפקות (אך לא בהנפקות שונות של אותו מנפיק), בין אם בפועל או רעיונית (notional), ניתן להשמיט מההוראות בדבר שיעורי ריבית (שיטת התקופה לפירעון לחשיפות לשיעורי ריבית), וכך גם בנוגע לעסקאות החלף שהן קרובות למנוגדות (closely matched), עסקות אקדמה (forwards), חוזים עתידיים (futures) ועסקאות אקדמה על שיעורי ריבית (FRAs), הממלאים אחר התנאים האמורים בסעיפים 718(xiii) ו-718(xiv) להלן.

718(iv). השלב הראשון בחישוב הוא לשקלל את הפוזיציות בכל רצועת זמן במקדם שנועד לשקף את רגישות המחר של אותן פוזיציות לשינויים המשוערים בשיעורי הריבית. המשקל **סוג** לכל רצועת זמן מוצג **סוג** בטבלה שלהלן. איגרות חוב ללא תלוש ריבית (zero coupon) ואיגרות חוב בניכיון עמוק (deep-discount) (המוגדרות כאיגרות חוב בעלות תלוש ריבית הנמוך מ-3%) ישובצו לרצועות הזמן המופיעות בעמודה השנייה של הטבלה.

**שיטת התקופה לפירעון: רצועות זמן ומשקל סיכונים**

תלוש של 3% ויותר	תלוש הנמוך מ- 3%	משקל סיכון	הנחת שינויי תשואה
חודש אחד או פחות	חודש אחד או פחות	0.00%	1.00
מעל חודש אחד ועד 3 חודשים	מעל חודש אחד ועד 3 חודשים	0.20%	1.00
מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים	מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים	0.40%	1.00
מעל 6 חודשים ועד 12 חודשים	מעל 6 עד 12 חודשים	0.70%	1.00
מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנה ועד 1.9 שנים	1.25%	0.90
מעל שנתיים ועד 3 שנים	מעל 1.9 עד 2.8 שנים	1.75%	0.80
מעל 3 שנים ועד 4 שנים	מעל 2.8 עד 3.6 שנים	2.25%	0.75
מעל 4 שנים ועד 5 שנים	מעל 3.6 שנים ועד 4.3 שנים	2.75%	0.75
מעל 5 שנים ועד 7 שנים	מעל 4.3 שנים ועד 5.7 שנים	3.25%	0.70
מעל 7 שנים ועד 10 שנים	מעל 5.7 שנים ועד 7.3 שנים	3.75%	0.65
מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 7.3 שנים ועד 9.3 שנים	4.50%	0.60
מעל 15 שנים ועד 20 שנים	מעל 9.3 שנים ועד 10.6 שנים	5.25%	0.60
מעל 20 שנים	מעל 10.6 שנים ועד 12 שנים	6.00%	0.60
	מעל 12 שנים ועד 20 שנים	8.00%	0.60
	מעל 20 שנים	12.50%	0.60

718(v) השלב הבא בחישוב הוא לקזז את הפוזיציות המשוקללות ביתר ובחסר בכל רצועת זמן, כך שבכל רצועה מתקבלת פוזיציה יחידה בחסר או ביתר. אולם, מאחר שכל רצועה כוללת מכשירים שונים ותקופות שונות לפירעון, תוטל דרישת הון של 10% כדי לשקף סיכון בסיס וסיכון פער (gap) על הנמוכה מבין הפוזיציות המשוקללות המתקזזות, בין אם ביתר ובין בחסר. וכך, אם סכום הפוזיציות המשוקללות ביתר ברצועת זמן הוא 100 מיליון דולר, וסכום הפוזיציות המשוקללות בחסר הוא 90 מיליון דולר, אי-הקיוז לאותה רצועת זמן יהיה 10% מ-90 מיליון דולר (כלומר, 9.0 מיליון דולר).

718(vi) התוצאה של החישובים לעיל היא שמתקבלות שתי קבוצות של פוזיציות משוקללות, פוזיציות נטו ביתר או בחסר בכל רצועת זמן (10 מיליון דולר ביתר, בדוגמא לעיל) ואי-הקיוזים האנכיים, שאין להם סימן. בנוסף, תאגידים בנקאיים יורשו לנהל שני סיבובים של קיוז אופקי, הראשון, בין הפוזיציות נטו בכל אחד משלושת אזורי הזמן (אפס עד שנה, שנה עד ארבע שנים וארבע שנים ומעלה)<sup>123</sup>, ולאחר מכן בין הפוזיציות נטו של שלושת אזורי הזמן השונים. הקיוז יהיה כפוף לסולם אי-קיוזים (המבוטא כשבר) על הפוזיציות המנוגדות (matched), כפי שמוצג בטבלה הבאה. הפוזיציות המשוקללות ביתר ובחסר בכל אחד משלושת האזורים ניתנות לקיוז, בכפוף לכך שיופעל מקדם אי-קיוז על הפוזיציות המנוגדות המהווה חלק מדרישת ההון. את שארית

<sup>123</sup> האזורים לתלושים נמוכים מ-3% הם 0 עד 1 שנה, 1 עד 3.6 שנים, ו-3.6 שנים ומעלה.



הפוזיציה נטו בכל אזור זמן ניתן להעביר לאזור הזמן הבא ולקזז כנגד פוזיציות הפוכות באזורי זמן אחרים, בכפוף לסדרה שנייה של מקדמי אי-קיוזו.

**אי-קיוזוים אופקיים**

אזורי זמן <sup>124</sup>	רצועת זמן	בתוך אזור הזמן	בין אזורי זמן סמוכים	בין אזור זמן 1 ו-3
אזור זמן 1	0 - 1 חודשים 1 - 3 חודשים 3 - 6 חודשים 6 - 12 חודשים	40%	40%	100%
אזור זמן 2	1 - 2 שנים 2 - 3 שנים 3 - 4 שנים	30%		
אזור זמן 3	4 - 5 שנים 5 - 7 שנים 7 - 10 שנים 10 - 15 שנה 15 - 20 שנה למעלה מ-20 שנה	30%		

718(vii). לפי שיטת המח"מ (משך חיים ממוצע) (duration method) החלופית, תאגידי בנקאיים בעלי היכולת הנדרשת, רשאים בהסכמת המפקח, לעשות שימוש בשיטה מדויקת יותר למדידת כל סיכון השוק הכללי שלהם על ידי חישוב רגישות המחיר של כל פוזיציה בנפרד. תאגידי בנקאיים חייבים לבחור ולהשתמש בשיטה זו על בסיס רציף (אלא אם שינוי בשיטה אושר על ידי המפקח), ויהיו כפופים לבקרה של הפיקוח אחר המערכות בהם נעשה שימוש. שיטה זו מיושמת באופן הבא:

- תחילה מחשבים את הרגישות למחיר של כל מכשיר במונחים של השינוי בשיעורי הריבית בטווח של 0.6 עד 1.0 נקודות האחוז, בהתאם למשך החיים הממוצע של המכשיר (ראה טבלה להלן);
- משבצים את תוצאות מדידת הרגישות לתוך סולם המבוסס על מח"מ, המכיל חמש-עשרה רצועות כמפורט בטבלה להלן;
- בכל רצועת זמן, מחילים אי-קיוזו אנכי בשיעור של 5% על הפוזיציות ביתר ובחסר, שנועד ללכוד סיכון בסיס;
- את הפוזיציות נטו בכל רצועת זמן מעבירים לתקופה הבאה לצורך קיוזו אופקי, בכפוף למקדמי אי-קיוזו המפורטים בטבלה בסעיף 718(vi) לעיל.

<sup>124</sup> האזורים לתלושים נמוכים מ-3% הם 0 עד 1 שנה, 1 עד 3.6 שנים, ו-3.6 שנים ומעלה.

**שיטת מח"מ: רצועות זמן והנחת שינויים בריבית**

שינוי משוער בריבית	שינוי משוער בריבית	שינוי משוער בריבית	שינוי משוער בריבית
	<b>אזור זמן 3</b>		<b>אזור זמן 1</b>
0.75	3.6 עד 4.3 שנים	1.00	חודש או פחות
0.70	4.3 עד 5.7 שנים	1.00	1 עד 3 חודשים
0.65	5.7 עד 7.3 שנים	1.00	3 עד 6 חודשים
0.60	7.3 עד 9.3 שנים	1.00	6 עד 12 חודשים
0.60	9.3 עד 10.6 שנים		
0.60	10.6 עד 12 שנה		<b>אזור זמן 2</b>
0.60	12 עד 20 שנה	0.90	1.0 עד 1.9 שנים
0.60	מעל 20 שנה	0.80	1.9 עד 2.8 שנים
		0.75	2.8 עד 3.9 שנים

718(viii). בטל.

*(iii) נגזרי ריבית*

718(ix). שיטת המדידה תכלול כל נגזרי ריבית ומכשירים חוץ מאזניים בתיק למסחר המגיבים לשינויים בשיעורי ריבית (לדוגמא, עסקת אקדמה על שיעורי ריבית (FRA), עסקאות אקדמה אחרות, עתידיות אג"ח (bond futures), עסקאות החלף ריבית או מט"ח ופוזיציות בעסקאות אקדמה במט"ח). אפשר לטפל באופציות במגוון דרכים, כמתואר בסעיפים 718(Lvi) עד 718(Lxix) להלן. תמצית הכללים לטיפול בנגזרי ריבית מובאת בסעיף 718(xviii) להלן.

*חישוב פוזיציות*

718(x). יש להמיר את הנגזרים לפוזיציות בנכס הבסיס (underlying) הרלוונטי ולהטיל עליהן דרישות הון בגין סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי כמתואר לעיל. כדי לחשב את הנוסחה הסטנדרטית המתוארת לעיל, הסכומים המדווחים צריכים להיות שווי השוק של סכום הקרן של נכס הבסיס או של נכס הבסיס הרעיוני (notional underlying) הנגזר מאמידה זהירה, בהתאם להנחיות סעיפים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 209 לעיל<sup>125</sup>.

*חוזים עתידיים ועסקות אקדמה, לרבות עסקאות אקדמה על שיעורי הריבית*

718(xi). מכשירים אלה מטופלים כשילוב של פוזיציות יתר וחסר בנייר ערך ממשלתי רעיוני (notional government security). התקופה לפירעון של חוזה עתידי או עסקת אקדמה על שיעורי ריבית (FRA) תהיה התקופה עד להעברה או מימוש החוזה, פלוס - לפי המקרה - חיי מכשיר הבסיס.

<sup>125</sup> למכשירים שבהם הסכום הרעיוני שונה מהסכום האפקטיבי, על התאגידים הבנקאיים להשתמש בסכום הרעיוני האפקטיבי.

לדוגמא, פוזיציות יתר בחוזה ריבית עתידי לשלושה חודשים ליוני (שנלקחה באפריל) תדווח כפוזיציות יתר בנייר ערך ממשלתי בעל תקופת פירעון של חמישה חודשים, וכפוזיציות חסר בנייר ערך ממשלתי בעל תקופת פירעון של חודשיים. כאשר ניתן לספק מגוון של מכשירים ברי-מסירה (deliverable) כדי למלא את החוזה, יש לבנק את הגמישות לבחור איזה נייר ערך בר-מסירה יוכנס לסולם התקופות לפירעון או לסולם המח"מ, אך עליו להתחשב בגורם המרה כלשהו המוגדר על ידי שער החליפין. במקרה של חוזה עתידי על מדד איגרות חוב תאגידיות, הפוזיציות ייכללו בערך השוק של תיק הבסיס הרעיוני של ניירות הערך.

#### עסקאות החלף (swaps)

718(xii). עסקאות החלף יטופלו כשתי פוזיציות רעיוניות בני"ע ממשלתיים עם מועדי פירעון רלוונטיים. לדוגמא, עסקת החלף ריבית (interest rate swap) שלפיה התאגיד הבנקאי מקבל ריבית משתנה ומשלם ריבית קבועה, תטופל כפוזיציות יתר במכשיר ריבית משתנה לפי תקופת פירעון שוות-ערך לתקופה שנותרה עד לקביעת הריבית הבאה, וכפוזיציות חסר במכשיר ריבית קבועה בעל תקופת פירעון שוות-ערך לשארית חיי עסקת החלף. במקרה של עסקאות החלף המשלמות או מקבלות ריבית קבועה או נידת כנגד מחיר התייחסות אחר כלשהו, כגון מדד מניות, מרכיב שיעור הריבית ישובץ לתוך קטגוריית הפירעון המתאימה של תמחור מחדש, ומרכיב המניות ייכלל במסגרת כללי המניות. הרגליים הנפרדות של חוזי החלף בין מטבעות, ידווחו בסולמות הפירעון הרלוונטיים עבור המטבעות המעורבים בעסקה.

#### חישוב דרישות הון לנגזרות במתודולוגיה הסטנדרטית

##### קיוזו מותר של פוזיציות מנוגדות (matched)

718(xiii). תאגיד בנקאי רשאי להוציא לגמרי ממסגרת שיטת התקופה לפירעון לשיעורי ריבית (הן לגבי סיכון ספציפי והן לגבי סיכון שוק כללי) פוזיציות ביתר ובחסר (הן בפועל והן רעיוניות) במכשירים זהים שהונפקו על ידי אותו מנפיק, ושהנם בעלי תלוש זהה, מטבע זהה ומועדי פירעון זהים. ניתן לקזז באופן מלא גם בין פוזיציה מנוגדת (matched) בחוזה עתידי או בעסקת אקדמה ובין נכס הבסיס התואם שלהן<sup>126</sup>, ולפיכך ניתן להוציאם מהחישוב. כאשר חוזה עתידי או עסקת אקדמה מכילים מגוון של מכשירים ברי-מסירה, קיוזו בין הפוזיציות בחוזה העתידי או בעסקת אקדמה ובין נכס הבסיס שלהן יהיה מותר רק במקרים שבהם קיים נייר ערך המהווה נכס בסיס ומזוהה בנקל, אשר יניב את הרווח הגבוה ביותר לסוחר שיש ברשותו פוזיציה בחסר למסירה. מחירו של נייר ערך זה, הנקרא לעתים "cheapest-to-deliver", ומחירו של החוזה העתידי או עסקת אקדמה במקרים כאלה, יתקרבו זה לזה. התאגיד הבנקאי לא יורשה לקזז בין פוזיציות במטבעות שונים; הרגליים הנפרדות של עסקאות החלף בין מטבעות (cross-currency) או של עסקאות אקדמה בשערי חליפין יטופלו כפוזיציות רעיוניות במכשירים הרלוונטיים וייכללו בחישוב המתאים לכל מטבע.

<sup>126</sup> אולם יש לדווח על הרגל המייצגת את הזמן שנותר לפקיעת החוזה העתידי.

718(xiv). בנוסף, פוזיציות הפוכות (opposite) באותה קטגוריית מכשירים<sup>127</sup> יכולות בנסיבות מסוימות להיחשב כפוזיציות מנוגדות (matched) וניתן יהיה לקזז ביניהן באופן מלא. כדי שפוזיציות תהיינה כשירות לטיפול זה, עליהן להתייחס לאותם מכשירים המהווים נכס בסיס, להיות בעלות אותו ערך נומינלי ונקובות באותו המטבע<sup>128</sup>. בנוסף:

(i) **בחוזים עתידיים:** קיזוז פוזיציות רעיוניות או במכשירים המהווים נכסי בסיס שאליהם מתייחסים החוזים העתידיים חייב להיעשות במוצרים זהים ומועד הפירעון שלהם צריך להיות בטווח של שבעה ימים זה מזה;

(ii) **בעסקאות החלף ועסקאות אקדמה על שיעורי הריבית (FRAs):** הריבית להתייחסות (לפוזיציות בריבית משתנה) חייבת להיות זהה והתלוש דומה מאוד (דהיינו, בטווח של 15 נקודות בסיס); וכך

(iii) **בעסקאות החלף, עסקאות אקדמה על שיעורי הריבית (FRAs) ועסקאות אקדמה:** תאריך קביעת הריבית הבא, או במקרה של פוזיציות עם תלוש ריבית קבוע או עסקאות אקדמה, התקופה שנתרה לפירעון חייבת להתאים למגבלות הבאות:

- פחות מחודש מאותה נקודת זמן: אותו היום;
- בין חודש לשנה אחת מאותה נקודת זמן: בתוך שבעה ימים;
- למעלה משנה מאותה נקודת זמן: בתוך שלושים יום.

718(xv). בטל.

#### סיכון ספציפי

718(xvi). עסקאות החלף המבוססות על שיעור הריבית או מטבע חוץ, עסקת אקדמה על שיעורי הריבית (FRAs), חוזי שער חליפין עתידיים וחוזי ריבית עתידיים, לא יהיו כפופים לדרישת הון בגין סיכון ספציפי. פטור זה חל גם על חוזים עתידיים על מדדי ריבית (כגון LIBOR). אולם, במקרה של חוזים עתידיים שבהם הבסיס הוא נייר ערך חוב (debt security) או מדד המייצג סל של ניירות ערך חוב, תחול דרישת הון בהתאם לסיכון האשראי של המנפיק כמפורט בסעיפים 709(iii) עד 718 לעיל.

#### סיכון שוק כללי

718(xvii). סיכון שוק כללי חל על פוזיציות בכל המוצרים הנגזרים באותו האופן שבו הוא חל על פוזיציות מזומנים (cash positions), למעט פטור לפוזיציות מנוגדות (matched) באופן מלא או כמעט מלא במכשירים זהים, כמוגדר בסעיפים 718(xiii) ו-718(xiv). קטגוריות המכשירים השונות ישובצו בסולם הפירעון ויטופלו בהתאם לכללים שפורטו קודם.

<sup>127</sup> בכך נכלל שווה-ערך דלתא של שווי אופציות. לפי כללי סעיף זה, ניתן לקזז גם בין שווי-ערך דלתא של הרגליים, המתקבלים מהטיפול בגבולות העליונים והתחתונים כמפורט בסעיף 718(Lx).

718(xviii). הטבלה להלן מציגה סיכום של הטיפול הפיקוחי בנגזרות ריבית, למטרות סיכון שוק.

**סיכום הטיפול בנגזרות שיעורי ריבית**

מכשיר	דרישת הון לסיכון ספציפי <sup>129</sup>	דרישת הון לסיכון שוק כללי
<b>חוזה עתידי סחיר בבורסה (Exchange traded future)</b>		
איגרת חוב ממשלתית	כן <sup>130</sup>	כן, כשתי פוזיציות
איגרת חוב תאגידית	כן	כן, כשתי פוזיציות
מדד שיעורי ריבית (כגון LIBOR)	לא	כן, כשתי פוזיציות
<b>עסקת אקדמה מעבר לדלפק (OTC)</b>		
איגרת חוב ממשלתית	כן <sup>130</sup>	כן, כשתי פוזיציות
איגרת חוב תאגידית	כן	כן, כשתי פוזיציות
מדד שיעורי ריבית	לא	כן, כשתי פוזיציות
<b>עסקת אקדמה על שיעורי הריבית (FRA), עסקאות החלף</b>		
עסקה עתידית על שער חליפין	לא	כן, כפוזיציה אחת בכל אחד מהמטבעות
<b>אופציות</b>		
איגרת חוב ממשלתית	כן <sup>130</sup>	אחת משתי האפשרויות הבאות: (א) הוצאת הפוזיציה יחד עם פוזיציות הגידור הקשורות - גישה פשוטה - ניתוח תרחישים - מודלים פנימיים (חלק ב')
איגרת חוב של חברה	כן	(ב) דרישת הון בגין סיכון שוק כללי לפי שיטת דלתא-פלוס (דרישות הון נפרדות כנגד גמא ווגה)
מדד שיעורי ריבית	לא	
עסקה עתידית על שיעורי הריבית (FRAs), חוזי החלפה	לא	

<sup>128</sup> הרגליים הנפרדות של חוזי החלפה שונים יכולים גם הם להיחשב כפוזיציות מנוגדות (matched), בכפוף לאותם תנאים.  
<sup>129</sup> זוהי דרישת ההון לסיכון ספציפי הקשורה למנפיק המכשיר. לפי כללי סיכון האשראי הקיימים, נותרת דרישת הון נפרדת בגין סיכון לצד הנגדי.

**2. סיכון פוזיציה במניות**

718(xix). פרק זה קובע תקן הון מזערי לכיסוי הסיכון של אחזקה או לקיחה של פוזיציות במניות בתיק למסחר. הוא חל על פוזיציות ביתר ובחסר בכל המכשירים בעלי התנהגות שוק דומה לזו של מניות, אולם לא למניות בכורה שאינן המירות (שעליהן חלות הדרישות לגבי סיכון ריבית, כמתואר בסעיפים 709 עד 718(xviii)). על פוזיציות ביתר ובחסר באותה הנפקה ניתן לדווח על בסיס נטו. המכשירים המכוסים כוללים מניות רגילות, עם או ללא זכות הצבעה, ניירות ערך המירים המתנהגים כמניות, והתחייבויות לקנות או למכור מניות (equity securities). הטיפול במוצרים נגזרים, במדדי מניות ובארביטראז' על מדדים, מתואר בסעיפים 718(xxii) עד 718(xxix) להלן.

**(i) סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי**

718(xx). כמו במקרה של **אגרות-ניירות ערך** חוב (debt securities), תקן ההון המזערי למניות (equities) מבוטא במונחים של שתי דרישות הון מחושבות בנפרד עבור "הסיכון הספציפי" הגלום באחזקת **פוזיציה-פוזיציה** ביתר או בחסר במניה בודדת, ועבור "סיכון השוק הכללי" הגלום באחזקת פוזיציה-היתר ביתר או בחסר בשוק בכללותו. סיכון ספציפי מוגדר כפוזיציות ברוטו של התאגיד הבנקאי במניות (דהיינו, הסכום של כל הפוזיציות ביתר במניות, ושל כל הפוזיציות בחסר במניות), וסיכון שוק כללי מוגדר כהפרש שבין סכום הפוזיציות ביתר וסכום הפוזיציות בחסר (דהיינו, הפוזיציה הכוללת נטו בשוק המניות). הפוזיציות ביתר או בחסר בשוק יחושבו על בסיס כל שוק ושוק (market-by-market), דהיינו, יש לערוך חישוב נפרד לכל שוק לאומי שבו מחזיק התאגיד הבנקאי מניות.

718(xxii). דרישת ההון, הן בגין סיכון ספציפי והן בגין סיכון שוק כללי, תעמוד על 8% אלא אם התיק נזיל

ובעל פיזור גבוה, ובמקרה זה הדרישה תעמוד על 4%.

תיק נזיל ובעל פיזור גבוה מאופיין בכך שהרגישות שלו לשינויים במחיר של מניה מסוימת או במחיר של קבוצת מניות דומות המוחזקות בתיק הינה מוגבלת (limited). התנודתיות של ערך התיק לא תישלט על ידי התנודתיות של מניה מסוימת או של קבוצת מניות מענף תעשייה מסוים או מגזר כלכלי מסוים.

תיק נזיל יורכב ממניות "נזילות". כדי שמניה ספציפית תיחשב כ"נזילה" עליה להיכלל במדד ראשי, כהגדרתו בסעיף 146 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203:

תיק של מניות נזילות ייחשב כמפוזר היטב אם הדרישות שיפורטו להלן יתקיימו:

- מניה מסוימת אינה מהווה יותר מ-10% משווי (ברוטו) תיק המניות הנסחרות בשוק של מדינה מסוימת (country portfolio).
- התיק מורכב מ-15 ני"ע או יותר שאינם מרוכזים בסקטור מסוים.

## הדרישה בגין סיכון שוק כללי תהיה 8%.

## (ii) נגזרים על מניות

718(xxii). למעט במקרה של אופציות, המטופלות בסעיפים 718(Lvi) עד 718(Lxix), נגזרים על מניות ופוזיציות חוץ מאזניות המושפעות משינויים במחירי המניות ייכללו במערכת המדידה<sup>131</sup>. במערכת ייכללו חוזים עתידיים וחוזי החלף על מניות בודדות ועל מדדי מניות גם יחד. הנגזרים יומרו לפוזיציות בנכס הבסיס הרלוונטי. הטיפול בנגזרים על מניות מסוכם בסעיף 718(xxix) להלן.

## חישוב פוזיציות

718(xxiii). על מנת לחשב את הנוסחה הסטנדרטית לסיכון ספציפי ולסיכון שוק כללי, יש להמיר פוזיציות בנגזרים לפוזיציות רעיוניות (notional) במניות:

- חוזים עתידיים (futures) ועסקאות אקדמה (forwards) הקשורים למניות ספציפיות ידווחו, בעיקרון, לפי מחירי שוק שוטפים;
- חוזים עתידיים המתייחסים למדדי מניות ידווחו לפי ערך השוק (marked-to-market) של תיק המניות הרעיוני המשמש כנכס בסיס (notional underlying);
- עסקאות החלף במניות (equity swaps) יטופלו כשתי פוזיציות רעיוניות<sup>132</sup>;
- אופציות על מניות ואופציות על מדדי מניות יוצאו מן החישוב ("carved out") יחד עם נכסי הבסיס המשויכים אליהן, או שייכללו בחישובים של סיכון השוק הכללי, המתואר בפרק זה בהתאם לשיטת "דלתה-פלוס".

## חישוב דרישות ההון

## מדידת סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי

718(xiv). תאגיד בנקאי רשאי לקזז באופן מלא בין פוזיציות מנוגדות (matched) בכל מניה זהה או בין פוזיציות מנוגדות במדדי מניות בכל שוק. כתוצאה מכך תתקבל פוזיציה נטו יחידה, בחסר או ביתר, שעליה יש להחיל את דרישות ההון בגין סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי. לדוגמה, חוזה עתידי במניה נתונה יקוזז כנגד פוזיצית מזומנים הפוכה (opposite) באותה המניה<sup>133</sup>.

## סיכון ביחס למדד

718(xv). בנוסף לסיכון שוק כללי, תחול דרישת הון נוספת בשיעור 2% על פוזיציות הנטו בחסר או ביתר בחוזה על מדד המורכב מתיק מניות מגוון (diversified). דרישת הון זו נועדה לכסות כנגד

<sup>131</sup> כאשר מניות הן חלק מעסקת אקדמה, מחוזה עתידי או מאופציה (כמות המניות שתתקבל או תימסר), כל חשיפה לריבית או לשער חליפין מהרגל האחרת של החוזה תדווח בהתאם למפורט בסעיפים 709 עד 718(xviii) ובסעיפים 718(xxx) עד 718(xLii).

<sup>132</sup> לדוגמה, עסקת החלף מניות, שלפיה התאגיד הבנקאי מקבל סכום בהתבסס על השינוי בערכה של מניה מסוימת או של מדד מניות מסוים ומשלם לפי מדד שונה, תטופל כפוזיציות יתר במקרה הראשון וכפוזיציות חסר במקרה השני. כאשר אחת משתי הרגליים של העסקה כרוכה בתקבולים/תשלומים של ריבית קבועה או ניידה, יש לשבץ חשיפה זו לרצועת הזמן לתמחור, ההולמת למכשירים הקשורים לשיעורי ריבית, כמפורט בסעיפים 709 עד 718(xvii). מדד המניות יכוסה על ידי הטיפול במניות.

<sup>133</sup> סיכון הריבית הגלום בחוזה העתידי ידווח, לעומת זאת, לפי האמור בסעיפים 709 עד 718(xvii).

גורמים כמו סיכון ביצוע (execution risk). "מדד המורכב מתיק מניות מגוון" הוא כל אחד מהמדדים המוגדרים כ"מדד ראשי", בהתאם לסעיף 146 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

## ארביטרז'

718(xxvi). במקרה של אסטרטגיות ארביטרז' הקשורות לחוזים עתידיים, כמתואר להלן, רשאי התאגיד הבנקאי להחיל את דרישת ההון הנוספת בשיעור 2% הנזכרת לעיל אך ורק על מדד אחד, ואילו הפוזיציה ההפוכה תהא פטורה מדרישת הון. האסטרטגיות הן:

- כאשר התאגיד הבנקאי לוקח פוזיציה הפוכה באותו מדד בדיוק בתאריכים שונים או במרכזי שוק שונים;
- כאשר התאגיד הבנקאי מחזיק בפוזיציה הפוכה בחוזים בעלי תאריך זהה במדדים שונים אך בעלי מאפיינים דומים, ובכפוף לכך שהפיקוח קבע כי המרכיבים המשותפים בשני המדדים מצדיקים קיזוז;

718(xxvii). כאשר תאגיד בנקאי מנהל אסטרטגיית ארביטרז' מכוונת, שבמסגרתה חוזה עתידי על מדד רחב-בסיס מוחזק כנגד סל מניות, יורשה התאגיד הבנקאי להוציא (carve out) את שתי הפוזיציות מחישובי המתודולוגיה הסטנדרטית, כל עוד נתמלאו התנאים הבאים:

- התאגיד הבנקאי נכנס לעסקה באופן מכוון ומנהל אחריה בקרה נפרדת;
- הרכב סל המניות מייצג לכל הפחות 90% מן המדד כאשר מפרקים את המדד לרכיביו הרעיוניים.

במקרה כזה, ההון הנדרש המזערי יהיה 4% (דהיינו, 2% משווי הפוזיציות ברוטו בכל צד) על מנת לשקף סטייה מהמדד (divergence) וסיכוני ביצוע. דרישה זו חלה גם במקרה שכל המניות המרכיבות את המדד מוחזקות בחלקים זהים פרופורציונאלית. כל עודף בשווי המניות הכלולות בסל מעל ערך החוזה העתידי, או עודף בשווי החוזה העתידי מעל ערך הסל, יטופל כפוזיציה פתוחה ביתר או בחסר.

718(xxviii). כאשר תאגיד בנקאי לוקח פוזיציה ב- "depository receipts" כנגד פוזיציה הפוכה במניית נכס בסיס או במניות זהות בשווקים שונים, הוא רשאי לקזז את הפוזיציה (דהיינו, לא תחול עליה דרישת הון) אולם רק בתנאי שכל עלויות ההמרה נלקחו בחשבון במלואן<sup>134</sup>.



718(xxix). הטבלה הבאה מסכמת את הטיפול הפיקוחי בנגזרי מניות למטרות אמידת סיכון שוק.

**תמצית הטיפול בנגזרי מניות**

סיכון שוק כללי	סיכון ספציפי <sup>135</sup>	מכשיר
<p>כן, כנכס בסיס</p> <p>כן, כנכס בסיס</p>	<p>כן</p> <p>2%</p>	<p>חוזה עתידי סחיר על שער חליפין (Exchange-traded) או חוזה עתידי מעבר לדלפק (OTC)</p> <p>- מניה יחידה</p> <p>- מדד</p>
<p>אחת משתי האפשרויות הבאות : (א) הוצאת הפוזיציה יחד עם פוזיציות הגידור הקשורות - גישה פשוטה - ניתוח תרחישים - מודלים פנימיים (חלק ב') (ב) דרישת הון בגין סיכון שוק כללי לפי שיטת דלתה-פלוס (דרישות הון נפרדות כנגד גמה ווגה)</p>	<p>כן</p> <p>2%</p>	<p><b>אופציות</b></p> <p>- מניה יחידה</p> <p>- מדד</p>

**3. סיכון שער חליפין**

718(xxx). פרק זה קובע תקן הון מזערי כנגד סיכון אחזקה או לקיחה של פוזיציות במטבע חוץ, לרבות זהב<sup>136</sup>.

לא תידרש הקצאת הון כנגד סיכון אינפלציה במסגרת הדרישות להון מזערי, אולם על התאגיד הבנקאי להביא בחשבון, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (הערכת נאותות הלימות ההון), את ההון כנגד סיכון האינפלציה.

<sup>135</sup> זוהי דרישת ההון לסיכון ספציפי הקשורה למנפיק המכשיר. לפי כללי סיכון האשראי הקיימים, נותרת דרישת הון נפרדת בגין סיכון לצד הנגדי.

<sup>136</sup> זהב יטופל כפוזיציה במט"ח ולא בסחורות מכיוון שהוא דומה למט"ח יותר מאשר לסחורות בתנודתיות של מחירו ובדרך שתאגידים בנקאיים מטפלים בו.

718(xxxi). חישוב דרישת ההון בגין סיכון שער חליפין כרוך בשני תהליכים. הראשון הוא מדידת החשיפה הגלומה בפוזיציה של מטבע יחיד. השני הוא מדידת הסיכונים הגלומים בתמהיל הפוזיציות ביתר ובחסר של התאגיד הבנקאי במטבעות שונים.

(i) *מדידת החשיפה במטבע יחיד*

- 718(xxxii). הפוזיציה הפתוחה נטו של התאגיד הבנקאי בכל מטבע תחושב על ידי חיבור הפריטים הבאים:
- הפוזיציה נטו במכשירים פיננסיים מיידיים (net spot position) (כלומר, סך כל פריטי הנכסים פחות סך כל פריטי ההתחייבויות, לרבות ריבית צבורה, נקוב במטבע הרלוונטי);
  - הפוזיציה נטו בעסקאות אקדמה (net forward position) (כלומר, כל הסכומים לקבל פחות כל הסכומים לשלם במסגרת עסקאות אקדמה על שער חליפין, לרבות עסקאות עתידיות של שערי חליפין ועסקאות החלף מט"ח שאינן כלולות בפוזיציה במכשירים פיננסיים מיידיים);
  - ערבויות (ומכשירים פיננסיים דומים) שיש ודאות לכך שימומשו (וכן, are likely to be irrecoverable).
  - הכנסות או הוצאות עתידיות נטו שעדיין לא נצברו אולם גודרו במלואן (לפי שיקול דעתו של התאגיד הבנקאי המדווח);
  - בהתאם לכללים החשבונאיים, כל פריט אחר המייצג רווח או הפסד במטבעות זרים;
  - שווה-ערך הדלתה נטו של מכלול האופציות על שערי חליפין<sup>137</sup>.

718(xxxiii). פוזיציות ביחידות מטבע משולבות (composite currencies) ידווחו בנפרד, אולם לצורכי מדידת הפוזיציות הפתוחות של התאגיד הבנקאי, ניתן לטפל ביחידות הללו כמטבעות בזכות עצמם או לחלק אותן למרכיביהן על בסיס עקבי. פוזיציות בזהב ימדדו באותו האופן כמתואר בסעיף 718(xLix)<sup>138</sup>.

718(xxxiv). שלושה היבטים מחייבים פירוט נוסף: הטיפול בריבית ובהכנסות והוצאות אחרות; מדידת פוזיציות אקדמה (forward) במטבעות ובהב; והטיפול בפוזיציות "מבניות" (structural).

*הטיפול בריבית, ובהכנסות והוצאות אחרות*

718(xxxv). ריבית צבורה (דהיינו, ריבית שהצטברה אולם עדיין לא שולמה) תיכלל בחישוב כפוזיציה. הוצאות נצברות ייכללו גם הן. ריבית עתידית שלא הצטברה אך צפויה להתקבל והוצאות צפויות מראש לא ייכללו בחישוב, אלא במקרה שמדובר בסכומים ודאיים והבנק בחר לגדר אותם. כאשר תאגיד בנקאי כולל בחישוביו הכנסות או הוצאות עתידיות, הוא נדרש לעשות זאת על

<sup>137</sup> בכפוף לכך שדרישת ההון בגין גמה ווגה תחושב בנפרד כמתואר בסעיפים 718(Lix) עד 718(Lxii); או לחלופין, אופציות ונכסי הבסיס הקשורים אליהן יחושבו לפי אחת מהשיטות הנוספות המתוארות בסעיפים 718(Lvi) עד 718(Lxix).

<sup>138</sup> במקרים שבהם זהב הוא חלק מעסקת אקדמה (כמות זהב לקבל או למסור), כל חשיפה לשיעורי ריבית או למט"ח מן הרגל השנייה של החוזה תדווח בהתאם לאמור בסעיפים 709 עד 718(xviii) ו-718(xxxii) לעיל.

בסיס עקבי ולא יורשה לבחור רק את אותם תזרימים עתידיים צפויים שיביאו להקטנת הפוזיציה של התאגיד הבנקאי.

#### מדידת פוזיציות עסקאות אקדמה במטבעות ובוזהב

718(xxxvi). פוזיציות עסקאות אקדמה במטבעות ובוזהב ייאמדו כרגיל לפי שע"ח ספוט בשוק למסירה מיידית (spot market). השימוש בשערי חליפין עתידיים (forward) אינו הולם במקרה זה, מכיוון שהוא יביא לידי כך שאומדני הפוזיציות ישקפו הבדלים נוכחיים בשיעורי הריבית במידה מסוימת. יחד עם זאת, יש לצפות מתאגדים בנקאים המבססים את החשבונאות הניהולית הרגילה שלהם על ערכים נוכחיים נקיים, להשתמש בערך הנוכחי הנקי של כל אחת מהפוזיציות, שנוכחה באמצעות שיעורי הריבית הנוכחיים ונאמדה לפי שערים נוכחיים למסירה מיידית, לצורך מדידת הפוזיציות העתידיות של התאגיד הבנקאי במטבעות ובוזהב.

#### הטיפול בפוזיציות מבניות

718(xxxvii). פוזיציה מנוגדת במטבע תגן על התאגיד הבנקאי מפני הפסד עקב שינויים בשערי החליפין, אולם לא בהכרח תגן על יחס הלימות ההון של התאגיד הבנקאי. אם התאגיד הבנקאי מחזיק הון הנקוב במטבע המקומי, ומחזיק תיק של נכסים והתחייבויות במט"ח כנגד אותו הון באופן מושלם, היחס הון/נכסים יקטן אם יחול פיחות במטבע המקומי. על ידי החזקת פוזיציות חסר במטבע המקומי יכול התאגיד הבנקאי להגן על הלימות יחס ההון שלו, אולם הפוזיציה תוביל להפסד במקרה של ייסוף בערך המטבע המקומי.

718(xxxviii). המפקח רשאי להתיר לבנקים להגן על יחס הלימות ההון שלהם בדרך זו. וכך, כל הפוזיציות שהבנק לקח במטרה לגדר באופן חלקי או מלא כנגד השפעה שלילית של שערי החליפין על יחס ההון שלו - להלן, פוזיציה "מבנית", רשאי התאגיד הבנקאי להוציא מחישוב הפוזיציות הפתוחות נטו במטבעות, כל עוד נתמלאו התנאים הבאים:

- פוזיציות אלו אינן מיועדות למסחר.
- התאגיד הבנקאי קיבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח, לאחר שנחה דעתו של המפקח כי הפוזיציה ה"מבנית" שהוצאה מן החישוב אינה משמשת למטרה כלשהי מלבד הגנה על יחס הלימות ההון של התאגיד הבנקאי;
- כל הוצאה של פוזיציה מן החישוב תיוסם באופן עקבי, והטיפול בגידור יהא עקבי לכל אורך חיי הנכסים או הפריטים האחרים.

718(xxxix). פוזיציה "מבנית" היא אחת מאלה:

- (1) מכשיר פיננסי שמטרתו להגן על ההשפעה של תנודות בשער חליפין על יחס ההון של הבנק;
- (2) פוזיציות הקשורות לפריטים שנוכו מהון התאגיד הבנקאי בעת חישוב בסיס ההון, כגון השקעות בחברות בנות שאינן מאוחדות, או השתתפויות ארוכות טווח אחרות הנקובות

במטבעות זרים אשר מדווחות בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי לפי עלותן היסטורית.

(ii) *מדידת סיכון שער החליפין בתיק של פוזיציות במטבע חוץ ושל זהב*  
718(xL) בטל.

718(xLi) הסיכון יימדד לפי המתודולוגיה המקוצרת (shorthand), המטפלת בכל המטבעות באורח שווה. הסכום הנומינלי (או הערך הנוכחי הנקי) של הפוזיציה נטו בכל מטבע זר ובזהב יומר למטבע הדיווח לפי שערים מיידיים (spot rates)<sup>139</sup>. סך הפוזיציה נטו יחושב על ידי חיבור:

- סך הפוזיציות נטו בחסר או סך הפוזיציות נטו ביתר, הסכום הגדול מביניהם<sup>140</sup>; ועוד.
- הפוזיציה נטו (בחסר או ביתר) בזהב, ללא קשר לסימן הפוזיציה.

ההון הנדרש יהיה 8% מסך הפוזיציה הפתוחה נטו (ראה דוגמא להלן).

**דוגמא למתודולוגיה מקוצרת של סיכון שער חליפין**

יין	יורו	ליש"ט	דולר קנדי	דולר ארה"ב	זהב
+50	+100	+150	-20	-180	-35
	+300		-200		35

ההון הנדרש יהיה 8% מהערך הגבוה מבין הפוזיציות נטו בחסר במטבעות, או הפוזיציות נטו ביתר במטבעות (300) ומהפוזיציה נטו בזהב (35)

$$.335 * 8\% = 26.8$$

718(xLii) בטל.

**4. סיכון סחורות**

סעיפים 718(xLiii) עד 718(Lv) בוטלו<sup>141 142 143 144 145 146</sup>.

<sup>139</sup> כאשר תאגיד בנקאי אומד את סיכון שער החליפין שלו על בסיס מאוחד, ייתכן שבמקרה של אחדות מפעולותיו הקטנות יותר, אין אפשרות טכנית לכלול את הפוזיציות במטבעות המוחזקות בסניף זר או בחברה בת של התאגיד הבנקאי. במקרים אלה, המגבלה הפנימית החלה על כל מטבע תשמש אומדן מקורב לפוזיציות. כל עוד מתנהל מעקב הולם בדיעבד (ex post) אחר הפוזיציות בפועל כנגד מגבלות אלה, יש להוסיף את סכומי המגבלות, ללא קשר לסימן שלהן, לפוזיציה הפתוחה נטו בכל אחד מן המטבעות.

<sup>140</sup> דרך חישוב חלופית, המניבה תוצאה זהה, היא לכלול את מטבע הדיווח כשארית ולקחת את סכום כל הפוזיציות בחסר (או ביתר).

<sup>141</sup> בטל.

<sup>142</sup> בטל.

<sup>143</sup> בטל.

<sup>144</sup> בטל.

<sup>145</sup> בטל.

<sup>146</sup> בטל.

## 5. טיפול באופציות

718(Lvi). במדידת סיכון המחיר הגלום באופציות, התאגידים הבנקאיים יורשו לבחור מבין מספר גישות חלופיות, באישור המפקח:

- תאגיד בנקאי שרק קונה אופציות<sup>147</sup> רשאי ליישם את הגישה הפשוטה, כמתואר בסעיף 718(Lviii) להלן;
- תאגיד בנקאי שגם כותב אופציות, מצופה ליישם את אחת מגישות הביניים כמפורט בסעיפים 718(Lix) עד 718(Lxix). ככל שהיקף הפעילות של התאגיד הבנקאי באופציות משמעותי יותר, כן נדרש ממנו ליישם גישה מתוחכמת יותר.

718(Lvii). לפי הגישה הפשוטה, הפוזיציות באופציות ובנכס הבסיס המשוך אליהן, מזומן או עסקת אקדמה (forward), אינן כפופות למתודולוגיה הסטנדרטית אלא מוצאות מן החישוב ("carved out") ויש להחיל עליהן דרישות הון המחושבות בנפרד בגין סיכון שוק כללי וסיכון ספציפי. את דרישות ההון שחושבו בדרך זו יש להוסיף לדרישות ההון עבור הקטגוריה הרלוונטית, הווה אומר, מכשירים הקשורים לשיעורי ריבית, מניות ושער חליפין, כמתואר בסעיפים 709 עד 718(Lv) שיטת דלתה-פלוס משתמשת בפרמטרים של רגישות או "אותיות יוניות" המוצמדות לאופציות כדי למדוד את סיכון השוק הגלום בהן ואת דרישות ההון. לפי שיטה זו, הפוזיציה שוות-ערך דלתה של כל אופציה נעשית לחלק מן המתודולוגיה הסטנדרטית הקבועה בסעיפים 709 עד 718(Lv), ועל הסכום שווה-ערך דלתה מוחלות דרישות ההון הישימות בגין סיכון שוק כללי.

דרישות הון נפרדות מוחלות לסיכונים גמה ווגה של הפוזיציות באופציות.

במסגרת גישת התרחישים (scenario approach) משתמשים בטכניקות סימולציה כדי לחשב שינויים בשווי תיק האופציות עקב השתנות המחיר והתנודתיות של נכסי הבסיס הקשורים לתיק. לפי גישה זו, דרישת ההון בגין סיכון שוק כללי נקבעת באמצעות תא במטריצת התרחישים ("scenario grid") (דהיינו, השילוב הספציפי של שינויים בנכס הבסיס ובתנודתיות) המניב את ההפסד הגדול ביותר. בשיטת דלתה-פלוס ובגישת התרחישים, דרישות ההון בגין סיכון ספציפי מחושבות בנפרד על ידי הכפלת שווה-ערך דלתה של כל אופציה במשקל הסיכון הספציפי הקבועים בסעיפים 709 עד 718(xxix).

## (i) גישה פשוטה

718(Lviii). תאגיד בנקאי המטפל בטווח מצומצם בלבד של אופציות קנויות יהיה רשאי ליישם את הגישה הפשוטה המפורטת בטבלה להלן על עסקאות מסוימות (particular trade). כדוגמה לאופן החישוב, אם בעליהן של 100 מניות הנאמדות ב-\$10 כ"א מחזיק אופציית מכר (put) שוות-ערך במחיר מימוש של \$11, ההון הנדרש יהיה:  $16\% * \$1,000 = \$160$ , פחות הסכום המשקף את הימצאותה של האופציה "בתוך סיכון שוק כללי) = \$160, פחות הסכום המשקף את הימצאותה של האופציה "בתוך

<sup>147</sup> אלא אם כן כל הפוזיציות באופציות כתובות גודרו על ידי פוזיציות מנוגדות ביתר באותן האופציות בדיוק, ובמקרה זה לא חלה דרישת הון בגין סיכון שוק.

הכסף",  $100 = \$100 - \$10$ ), כלומר, ההון הנדרש יהיה \$60. מתודולוגיה דומה תוחל על אופציות שנכס הבסיס שלהן הוא מטבע זר, מכשיר הקשור לשיעור ריבית או סחורה.

**גישה פשוטה: דרישות הון**

פוזיציה	טיפול
Long cash and Long put או Short cash and Long call	ההון הנדרש יהיה מכפלה של שווי השוק של ני"ע המשמש כנכס הבסיס <sup>148</sup> בסכום ההון הנדרש בגין סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי <sup>149</sup> לנכס הבסיס, פחות הסכום שבו האופציה נמצאת "בתוך הכסף" (אם קיים) ותחום לאפס <sup>150</sup>
Long call או Long put	ההון הנדרש יהיה השיעור הנמוך מבין: (i) מכפלה של שווי השוק של ני"ע הבסיס בסכום ההון הנדרש בגין סיכון ספציפי וסיכון שוק כללי כנגד הבסיס (ii) שווי השוק של האופציה <sup>151</sup>

(ii) גישות ביניים

שיטת דלתה-פלוס

718(Lix). תאגיד בנקאי שכותב אופציות יורשה לכלול פוזיציות באופציות המשוקלות לדלתה במסגרת המתודולוגיה הסטנדרטית הקבועה בסעיפים 709 עד 718(Lix). אופציות אלו ידווחו כפוזיציה השקולה למכפלת ערך השוק של נכס הבסיס בדלתה. ואולם, מכיוון שדלתה אינו מכסה במידה מספקת את הסיכונים המתקשרים לפוזיציות באופציות, יידרשו התאגידים הבנקאיים למדוד, בנוסף, את הרגישויות של גמה (המודד את השינוי בדלתה) ושל וגה (המודד את רגישות שווי האופציה ביחס לשינוי בתנודתיות) על מנת לחשב את סך דרישת ההון. רגישויות אלו יחושבו בהתאם למודל המרה מאושר או בהתאם למודל תמחור אופציות בבעלות התאגיד הבנקאי, בכפוף לאישור המפקח<sup>152</sup>.

148 במקרים אחדים, כדוגמת שער חליפין, ייתכן שלא ברור איזה צד הוא "ני"ע הבסיס"; במקרה כזה יש לראות כ"ני"ע הבסיס את הנכס שיתקבל אם האופציה תמומש. בנוסף, יש להשתמש בערך הנומינלי לפריטים שבהם שווי השוק של מכשיר הבסיס יכול להיות אפס, לדוגמא: caps and floors, swaptions וכד'.

149 סוגי אופציות מסוימים (לדוגמא, כאשר הבסיס הוא שיעור ריבית או מטבע) אינם נושאים סיכון ספציפי, אולם סיכון ספציפי יחול במקרה של אופציות על מכשירים מסוימים הקשורים לשיעורי ריבית (כגון אופציות על אג"ח תאגידי או על מדד אג"ח תאגידי; ראה את דרישות ההון הרלוונטיות בסעיפים 709 עד 718(xviii) ובמקרה של אופציות על מניות ועל מדדי מניות (ראה סעיפים 718(xix) עד 718(xxix)). דרישת ההון על פי מדידה זו תהיה 8% לאופציות על מני"ח.

150 באופציות שהתקופה הנותרת לפירעון היא מעל שישה חודשים, מחיר המימוש ישווה למחיר העתידי ולא למחיר הנוכחי. תאגיד בנקאי שאינו מסוגל לבצע חישוב זה חייב להתייחס לסכום "בתוך הכסף" כאפס.

151 כאשר הפוזיציה אינה רשומה בתיק למסחר (דהיינו, אופציות בשערי חליפין מסוימים שאינן שייכות לתיק למסחר), ניתן להשתמש במקום זאת בערך בספרים (book value).

152 המפקח עשוי לדרוש מתאגיד בנקאי העוסק בסוגים מסוימים של אופציות אקזוטיות (כגון barriers, digitals) או באופציות "בתוך הכסף" הקרובות למועד פקיעתן להשתמש בגישת התרחישים או במודלים פנימיים, שהן שתי גישות העשויות לכלול שיטות שערך מפורטות יותר.

718(Lx). פוזיציות משוקללות לדלתה אשר אגרות חוב או שיעורי ריבית משמשים כנכס בסיס ישובצו לרצועות זמן של שיעורי ריבית, כקבוע בסעיפים 709 עד 718(xvii), בהתאם לנוהל הבא. יש להשתמש בגישה דו-רגלית, בדומה לנגזרים אחרים, המחייבת רישום אחד בעת כניסת חוזה הבסיס לתוקפו ורישום שני בעת הגעת מועד הפירעון של חוזה הבסיס. לדוגמא, אופציית רכש (call) שנקנתה בחוזה עתידי לשלושה חודשים ביוני, תיחשב, באפריל, על בסיס ערכה שווה-ערך דלתה, כפוזיציות יתר בעלת תקופה לפירעון של חמישה חודשים, וכפוזיציות חסר בעלת תקופה לפירעון של חודשיים<sup>153</sup>. האופציה הכתובה תשובץ כפוזיציות יתר בעלת תקופה לפירעון של חודשיים, וכפוזיציות חסר בעלת תקופה לפירעון של חמישה חודשים. מכשירים בריבית משתנה בעלי גבולות עליונים או תחתונים (תקרות או רצפות) יטופלו כשילוב של נייע בריבית משתנה וסדרה של אופציות מסוג אירופאי. לדוגמא, תאגיד בנקאי המחזיק אג"ח (bond) בריבית משתנה לשלוש שנים הצמודה ל-LIBOR לשישה חודשים עם תקרה של 15%, יטפל באג"ח זו כמו:

- (i) אג"ח אשר תתומחר מחדש בתוך שישה חודשים; וכן
- (ii) סדרה של חמש אופציות רכש כתובות על עסקה עתידית על שיעורי הריבית (FRA) עם התייחסות לשיעור של 15%, שכל אחת מהן בעלת סימן שלילי במועד שנכס הבסיס של עסקת ה-FRA נכנס לתוקפו, ובעלת סימן חיובי במועד שנכס הבסיס של עסקת ה-FRA מגיע לפירעון<sup>154</sup>.

718(Lxi). דרישת ההון בגין אופציות שנכס הבסיס שלהן הוא מניות תתבסס גם היא על פוזיציות משוקללות לדלתה, אשר ייכללו במדד סיכון השוק המתואר בסעיפים 718(xix) עד 718(xxix). למטרות חישוב זה, כל שוק לאומי יטופל כנכס בסיס נפרד. דרישת ההון בגין אופציות על שער חליפין ופוזיציות זהב תתבסס על המתודולוגיה הקבועה בסעיפים 718(xxx) עד 718(xLii). עבור סיכון דלתה, שווה-ערך מבוסס-דלתה נטו של האופציות במט"ח ובהב יושלב במדידת החשיפה לפוזיציה המתאימה במט"ח (או בהב).

718(Lxii). בנוסף לדרישות ההון האמורות לעיל, הנובעות מסיכון דלתה, יחולו דרישות הון נוספות בגין סיכון גמה וסיכון וגה. תאגידים בנקאיים המיישמים את שיטת דלתה פלוס יידרשו לחשב את גמה ווגה לכל פוזיציה באופציה (לרבות פוזיציות גידור) בנפרד. דרישות ההון יחושבו באופן הבא:

- (i) **לכל אופציה בודדת** תחושב "השפעת גמה" (Gamma impact) בהתאם לפיתוח טור טיילור (Taylor series):

$$\text{Gamma impact} = \frac{1}{2} \times \text{Gamma} \times \text{VU}^2$$

<sup>153</sup> אופציית רכש לחודשיים על אג"ח עתידית (bond future) שלפיה האג"ח תימסר בספטמבר, תיחשב באפריל כפוזיציות יתר באג"ח, וכפוזיציות חסר בביקודן לחמישה חודשים, כאשר שתי הפוזיציות משוקללות לדלתה.

<sup>154</sup> הכללים החלים על פוזיציות מנוגדות בקירוב (closely matched) הקבועים בסעיפים 718(xiv) יחולו גם בהקשר זה.

כאשר  $VU =$  שונות (variation) נכס הבסיס של האופציה.

(ii)  $VU$  יחושב באופן הבא:

- באופציות על שיעורי ריבית, אם נכס הבסיס הוא אג"ח (bond), שווי השוק של נכס הבסיס יוכפל במשקל  $\beta$  הסיכון הקבוע  $\beta$  בסעיף 718(iv). חישוב שווה-ערך יתבצע כאשר נכס הבסיס הוא שיעור ריבית, שוב בהתבסס על השינויים המשוערים בתשואה המתאימה, לפי סעיף 718(iv);
- באופציות על מניות ומדדי מניות: שווי השוק של הבסיס יוכפל ב-8%<sup>155</sup>;
- באופציות מט"ח וזהב: שווי השוק של הבסיס יוכפל ב-8%;

(iii) למטרות חישוב זה, יש להתייחס לפוזיציות הבאות כאל פוזיציות בעלות **אותו נכס בסיס**:

- עבור שיעורי ריבית, כל רצועת זמן<sup>156</sup> כמפורט בסעיף 718(iv)<sup>157</sup>;
  - עבור מניות ומדדי מניות, כל שוק לאומי;
  - עבור מט"ח וזהב, כל צמד מטבעות וזהב;
- (iv) לכל אופציה בעלת אותו נכס בסיס תהיה השפעת גמה שהינה חיובית או שלילית. השפעות גמה נפרדות אלו יחוברו, כך שלכל נכס בסיס תתקבל השפעת גמה נטו חיובית או שלילית. רק השפעות גמה נטו השליליות ייכללו בחישוב דרישות ההון.
- (v) סך ההון הנדרש כנגד גמה יהיה הסכום המתקבל מסיכום אריתמטי של הערכים המוחלטים של השפעות גמה שליליות נטו, על פי החישוב לעיל.
- (vi) עבור **סיכון תנודתיות**, התאגידים הבנקאיים יידרשו לחשב את דרישות ההון על ידי הכפלת סכום ערכי הווגה לכל האופציות על אותו הבסיס, כמוגדר לעיל, בשינוי פרופורציונאלי של התנודתיות בשיעור של  $\pm 25\%$ .
- (vii) **סך דרישת ההון** בגין סיכון וגמה יהיה הסכום המתקבל מסיכום אריתמטי של הערכים המוחלטים של דרישות ההון הנפרדות שחושבו עבור סיכון וגמה.

#### גישת התרחישים

718(Lxiii). תאגיד בנקאי מתקדם רשאי לבסס את דרישת ההון בגין סיכון שוק בתיקי האופציות ופוזיציות הגידור הקשורות אליהן על **ניתוח מטריצת תרחישים** (scenario matrix analysis). בשיטה זו, קובעים טווח קבוע של שינויים במקדמי הסיכון של תיק האופציות ומחשבים את שווי תיק האופציות בנקודות שונות לאורך המטריצה. לצורך חישוב דרישת ההון, התאגיד

<sup>155</sup> בכללי היסוד הקבועים כאן בנוגע לאופציות על שיעורי ריבית ועל מניות, אין משום ניסיון ללכוד סיכון ספציפי בחישוב דרישות ההון כנגד גמה. אולם, רשויות הפיקוח בכל מדינה רשאיות לדרוש מתאגידים בנקאיים ספציפיים לעשות כן.

<sup>156</sup> יש לשבח את הפוזיציות לסולמות נפרדים של תקופות לפירעון, לפי מטבע.

<sup>157</sup> תאגיד בנקאי המיישם את שיטת המח"מ (duration method) ישתמש ברצועות הזמן הקבועות בסעיף 718(vii).



הבנקאי ישערך את שווי תיק האופציות באמצעות שימוש במטריצות המבטאות שינוי סימולטאני הן בשער או במחיר של נכס הבסיס של האופציות והן בתנודתיות השער או המחיר. מטריצה שונה תחושב עבור כל נכס בסיס, כמוגדר בסעיף 718(Lxii) לעיל. כחלופה, ובאישור המפקח, תאגידים בנקאיים המנהלים מסחר משמעותי באופציות יורשו, בהתייחס לאופציות על שיעורי ריבית, לבסס את החישוב על שש קבוצות של רצועות זמן, לפחות. כאשר מיישמים שיטה זו, אין לצרף למעלה משלוש רצועות זמן, המוגדרות בסעיפים 718(iv) ו-718(vii), לקבוצה יחידה.

718(Lxiv). על התאגיד הבנקאי לאמוד את האופציות ואת פוזיציות הגידור הקשורות אליהן על פני טווח מוגדר מעל ומתחת לשווי השוטף של נכס הבסיס. הטווח לשיעורי ריבית תואם לשינויי התשואה המשוערים המפורטים בסעיף 718(iv) תאגידים בנקאיים המיישמים את השיטה החלופית לאופציות על שיעורי ריבית, כמפורט בסעיף 718(Lxiii) לעיל, ישתמשו, לכל קבוצה של רצועות זמן, בשינויי התשואה המשוערים הגבוהים ביותר החלים על הקבוצה שאליה שייכות רצועות הזמן<sup>158</sup>. הטווחים האחרים הם  $\pm 8\%$  למניות<sup>155</sup>, ו- $\pm 8\%$  למט"ח וזהב. לכל קטגוריות הסיכון, יש להשתמש בשבע תצפיות לפחות (לרבות התצפית הנוכחית) כדי לחלק את הטווח למרווחים שווים.

718(Lxv). הממד השני של המטריצה גורר שינוי בתנודתיות השער או המחיר של הבסיס. ברוב המקרים, יהיה די בשינוי יחיד בתנודתיות השער או המחיר של נכס הבסיס בשיעור  $+25\%$  ו- $-25\%$ . אולם, בהתאם לנסיבות, עשוי המפקח לדרוש מן התאגיד הבנקאי להשתמש בשינוי תנודתיות בשיעור אחר ו/או שנקודות ביניים על המטריצה תחושבנה.

718(Lxvi). לאחר חישוב המטריצה, כל תא יכיל את הרווח נטו או ההפסד נטו של האופציה ונכס הבסיס המוגדר. ההון הנדרש כנגד כל אחד מנכסי הבסיס יהיה ההפסד הגדול ביותר הכלול במטריצה.

718(Lxvii). יישום של ניתוח תרחישים בתאגיד בנקאי מסוים טעון את אישור המפקח, במיוחד בהתייחס לדרך המדויקת של בניית הניתוח. תאגיד בנקאי המיישם ניתוח תרחישים כחלק מן המתודולוגיה הסטנדרטית יהיה כפוף לביצוע בדיקת תקיפות על ידי המפקח, ויעמוד באותם תקנים איכותיים שבסעיפים 718(Lxxiv) ו-718(Lxxv) ההולמים את אופי העסק.

718(Lxviii). בטל.

718(Lxix). בנוסף לסיכוני האופציות הנזכרים לעיל, הוועדה מודעת לסיכונים נוספים המתקשרים לאופציות, כגון רו' (שיעור השינוי בערך האופציה ביחס לשיעור הריבית) ותטא (שיעור השינוי בערך האופציה ביחס לזמן). אף שאין הוועדה מציעה שיטת מדידה לסיכונים אלה בעת

<sup>158</sup> אם, לדוגמה, מצרפים בין רצועות הזמן 3 עד 4 שנים, 4 עד 5 שנים ו-1 עד 7 שנים, שינוי התשואה בשלוש רצועות הזמן הללו יהיה 0.75.

הנוכחית, היא מצפה מתאגידי בנקאיים העוסקים באופציות בהיקף משמעותי, לכל הפחות, לעקוב מקרוב אחר סיכונים אלה. בנוסף, תאגידי בנקאיים יורשו לשלב רו' בחישובי ההון שלהם כנגד סיכון שיעורי ריבית, אם ירצו לעשות כן.

**ד. סיכון שוק - גישת המודלים הפנימיים**

טרם אומץ<sup>159</sup> 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 .718(xcviii) - 718(Lxx)

---

159	בטל.
160	בטל.
161	בטל.
162	בטל.
163	בטל.
164	בטל.
165	בטל.
166	בטל.
167	בטל.
168	בטל.
169	בטל.
170	בטל.
171	בטל.

**טיפול בפוזיציות לא נזילות****תוכן העניינים**

<b><u>עמוד</u></b>	<b><u>מיקום בהוראת השעה*</u></b>	<b><u>נושא</u></b>
209-2	סעיפים 718(c) – 718(cix)	הנחיה לאמידה מושכלת
209-5	סעיפים 718(cx) - 718(cxii)	התאמות להערכות שווי שוטפות של פוזיציות פחות נזילות למטרות הון פיקוחי

---

\* מסגרת עבודה למדידה והלימות הון (הוראת שעה), דצמבר 2008.

**א. הנחיה לאמידה מושכלת**

718(c). הוראה זו מספקת לתאגידי בנקאיים הנחיות באשר לאמידה זהירה של הפוזיציות הנמדדות לפי שווי הוגן (fair value), בין אם הן נכללות בתיק למסחר ובין אם בתיק הבנקאי. הנחיות אלה חשובות במיוחד לגבי פוזיציות ללא מחירי שוק ממשיים או ללא נתונים נצפים להערכת השווי, כמו גם לגבי פוזיציות המאופיינות בנזילות נמוכה אשר, אף שלא יוצאו מן התיק למסחר רק בשל נזילות נמוכה, המעלות דאגה פיקוחית בנוגע לאמידה זהירה. ההנחיה לאמידה המפורטת להלן אינה דורשת מתאגידי בנקאיים לשנות את נהלי האמידה לצורך הדיווח הכספי. המפקח יעריך את עקביות נהלי האמידה בתאגיד בנקאי עם האמור בהנחיה זו. אחד הגורמים שישפיעו על הערכת המפקח אם תאגיד בנקאי צריך לבצע התאמות לאמידה לצרכים פיקוחיים לפי סעיפים 718(cx)-718(cxii), יהיה מידת העקביות בין נהלי האמידה של התאגיד הבנקאי לבין הנחיות אלה.

במקום  
סעיף 690

718(ci). מסגרת העבודה לפרקטיקת אמידה זהירה צריכה לכלול לפחות את הפריטים הבאים:

במקום  
סעיף 691

*(i) מערכות ובקורות*

718(cii). תאגיד בנקאי חייב להקים ולתחזק מערכות ובקורות נאותות שהן מספיקות כדי להקנות להנהלה ולפיקוח את הביטחון בכך שאומדני התאגיד הבנקאי זהירים ואמינים. המערכות חייבות להיות משולבות במערכות ניהול הסיכונים בתוך הארגון (כגון ניתוח אשראי). מערכות אלו חייבות לכלול:

במקום  
סעיף 692

א. מדיניות ונהלים מתועדים לתהליך הערכת שווי. אלה כוללים תחומי אחריות מוגדרים בבהירות של התחומים השונים המעורבים באמידה, מקורות של מידע שוק וסקירה של הלימותם, הנחיות לשימוש בנתונים לא נצפים (unobservable inputs) המשקפים את הנחות התאגיד הבנקאי לגבי מה ישמש את המשתתפים בשוק לתמחור הפוזיציה, תדירות ביצוע **סעיף** של הערכות שווי בלתי תלויות, עיתוי מחירי הסגירה (timing of closing prices), נהלים להתאמת הערכות שווי, נוהלי אימות בסוף החודש או לפי דרישה (אד-הוק); וכן  
ב. ערוצי דיווח ברורים ובלתי תלויים (דהיינו, בלתי תלויים במשרד הקדמי) למחלקה האחראית לתהליך הערכת השווי. ערוץ הדיווח צריך להגיע בסופו לחבר הנהלה ( main board executive director).

*(ii) שיטות להערכת שווי*

*שערוך למחירי שוק (Marking-to-market)*

718(ciii). שערוך למחירי שוק **היא הווא** הערכת שווי בתדירות שאינה פחותה מתדירות יומית של פוזיציות לפי מחירי סגירה (close out) בעסקאות רגילות שהינם—זמינים ממקורות בלתי תלויים. דוגמאות למחירי סגירה זמינים כוללות מחירי מטבע חוץ, מחירי מסך (screen price), או ציטוטים של מספר ברוקרים בלתי תלויים ובעלי מוניטין.

במקום  
סעיף 693

718(civ).

תאגיד בנקאי חייב לבצע שערך למחיר שוק בתדירות גבוהה ככל האפשר. יש להשתמש בצד הזהיר יותר של מחיר קנייה/מחיר מכירה (bid/offer), אלא אם התאגיד הבנקאי הוא עושה שוק משמעותי בסוג פוזיציה ספציפי ויכול לסגור את הפוזיציה (close-out) במחיר האמצע בשוק (mid-market). תאגידים בנקאיים צריכים למקסם את השימוש בנתונים נצפים רלוונטיים, ולצמצם את השימוש בנתונים בלתי נצפים כאשר אומדים שווי הוגן באמצעות שיטות להערכת שווי. אף על-פי כן, נתונים או עסקאות נצפים עלולים להיות לא רלוונטיים, למשל, במימוש כפוי (forced liquidation) או במכירה בלחץ (distressed sale), או שעסקאות עלולות להיות בלתי נצפות, למשל, כאשר השווקים אינם פעילים. במקרים כאלה, הנתונים הנצפים צריכים להילקח בחשבון, אך ייתכן שהם לא יהיו מכריעים.

במקום  
סעיף 694

## שערך לפי מודל

718(cv).

רק כאשר אין אפשרות לשערך למחיר שוק, תאגיד בנקאי ~~ישא~~ לשערך לפי מודל (mark-to-model), כל עוד אפשר אך הוא חייב להראות שהתהליך נעשה בזהירות. שערך לפי מודל מוגדר כהערכה כלשהי באמצעות בסיס התייחסות (benchmark), אקסטרפולציה או בשיטה אחרת המחושבת באמצעות נתוני קלט של שוק. כאשר משערכים לפי מודל, ראוי לנקוט ברמת שמרנות יתרה. רשויות פיקוח ישקלו את הגורמים הבאים בבואם להעריך האם השערך לפי מודל נעשה באופן זהיר:

במקום  
סעיף 695

- א. ההנהלה הבכירה צריכה להיות מודעת למרכיבי התיק למסחר או לפוזיציות שווי הוגן אחרות, שאמידתם נערכת על ידי שערך לפי מודל, ועליה להבין את מידת המהותיות של חוסר הודאות שנוצר בדיווח על הסיכון/הביצוע של העסק.
- ב. המקור לנתוני קלט של שוק צריך שיהיה מתואם במידת האפשר למחירי שוק (כאמור לעיל). יש לבחון באופן סדיר את נאותות נתוני הקלט של השוק לפוזיציה הספציפית המשוערכת.
- ג. ~~כאשר שקיים, יש להשתמש ככל שניתן~~ במתודולוגיות הערכת שווי מקובלות למוצרים ספציפיים הינן זמינות, יש להשתמש בהן ככל שניתן.
- ד. כאשר המודל מפותח על ידי התאגיד הבנקאי עצמו, הוא חייב להתבסס על הנחות הולמות, שהוערכו ונבחנו על ידי גורמים מקצועיים בלתי תלויים בתהליך הפיתוח. המודל יפותח או יאושר באופן בלתי תלוי במשרד הקדמי. עליו לעבור בדיקות בלתי תלויות. בדיקות אלה יכללו תיקוף של המתמטיקה, של ההנחות ושל יישום התוכנה.
- ה. נדרשים נהלים פורמאליים לבקרת שינויים ויש להחזיק עותק מאובטח של המודל שימש לבדיקת הערכות השווי על בסיס תקופתי.
- ו. מנהל הסיכונים חייב להיות מודע לחולשות של המודלים שבהם עושים שימוש וכיצד לתת להם ביטוי בצורה מיטבית בתוצאות הערכת השווי.
- ז. המודל יהיה נתון לסקירה תקופתית על מנת לקבוע את הדיוק של הביצועים שלו (לדוגמא, הערכה נמשכת של הלימות ההנחות, ניתוח רווח והפסד לעומת גורמי סיכון, השוואת ערכי הסגירה (close out) בפועל לתוצאות המודל).

ח. יש ~~להתאים את לבצע התאמות~~ להערכות השווי המתקבלות לפי הצורך, לדוגמא, כדי לכסות על חוסר הוודאות בהערכות של המודל (ראה גם התאמות של ההערכות בסעיפים 718(cviii) עד 701(718)(cxii)).

**אימות מחירים בלתי תלוי**

718(cvi). תאגיד בנקאי יבצע אימות מחירים בלתי תלוי בנוסף לשערוך יומי לפי מחירי שוק או לפי מודל. זהו התהליך שבו מחירי שוק או נתוני קלט של המודל מאומתים בקביעות כדי לבחון את ~~דייקנותם~~ דיוקם. בעוד ששערוך יומי למחיר שוק יכול להתבצע על ידי סחרנים, אימות של מחירי שוק או של נתוני קלט של המודל צריך להתבצע בידי יחידה שאינה תלויה בחדר העסקאות, בתדירות של אחת לחודש לפחות (או, בתדירות גבוהה יותר, בהתאם לאופי השוק/פעילות המסחר). אין צורך לבצע אימות מחירים בתדירות גבוהה כמו שמבצעים שערוך יומי למחיר שוק, מאחר שהאמידה האובייקטיבית, כלומר, הבלתי תלויה, של הערכת הפוזיציות אמורה לחשוף כל טעות או הטיה בתמחור, וכך למנוע הערכות יומיות לא מדויקות.

במקום  
סעיף 696

718(cvii). לאימות מחירים בלתי תלוי נדרש סטנדרט דיוק גבוה יותר במובן זה שמחירי שוק או נתוני קלט של המודל משמשים לקביעת נתוני רווח והפסד, בזמן שערוך יומי משמש בעיקר לדיווח להנהלה לתקופה שבין תאריכי דיווח. באימות מחירים בלתי תלוי, כאשר מקורות תמחור בלתי תלויים אינם זמינים או שמקורות התמחור סובייקטיביים יותר (לדוגמא, יש מחיר מצוטט זמין של ברוקר אחד בלבד) ייתכן שמן הראוי לנקוט אמצעי זהירות כמו ביצוע התאמות להערכות שווי.

במקום  
סעיף 697

**(ii) התאמות להערכות שווי או דרגות**

**סטנדרטים כלליים**

718(cviii). כחלק מהנהלים לשערוך למחירי שוק, תאגיד בנקאי חייב לייסד ולתחזק נהלים בהם יפורטו השיקולים לביצוע התאמות/הפרשת דרגות להערכות שווי. המפקח מצפה מתאגיד בנקאי העושה שימוש בהערכות שווי של צד שלישי לשקול האם יש צורך לבצע התאמות להערכות שווי. שיקולים כאלו חיוניים גם כאשר מבצעים שערוך לפי מודל.

במקום  
סעיף 698

718(cix). המפקח מצפה שהתאגיד הבנקאי יביא בחשבון באופן פורמאלי לפחות את ההתאמות/הדרגות להערכות שווי בגין הפריטים הבאים: מרווחי אשראי שלא מומשו (unearned credit spreads), עלויות סגירה (close-out costs), סיכונים תפעוליים, סיום מוקדם (early termination), עלויות השקעה ומימון, ועלויות אדמיניסטרטיביות עתידיות, וכן כאשר רלוונטי, סיכון מודל.

במקום  
סעיף 699

**ב. התאמות להערכות שווי שוטפות של פוזיציות פחות נזילות למטרות הון פיקוחי**

718(cx). תאגיד בנקאי יקבע ויתחזק נהלים הן לבחינת הצורך בהתאמות להערכות השווי הנוכחיות של פוזיציות המאופיינות בנזילות נמוכה למטרות הון פיקוחי, והן לחישוב ההתאמות. התאמות אלה עשויות להוסיף על השינויים בשווי הפוזיציה הנדרשים לצורך הדיווח הכספי, ומטרתן לשקף את חוסר הנזילות של הפוזיציה. המפקח מצפה שתאגיד בנקאי ישקול את הצורך לבצע התאמה לשווי הפוזיציה כדי לשקף חוסר נזילות נוכחי, בין אם שווי הפוזיציה נקבע באמצעות שערך לשווי שוק תוך שימוש במחירי שוק או בנתונים נצפים, על-ידי הערכות שווי של צד שלישי או באמצעות שערך לפי מודל.

סעיף חדש

**סטנדרטים לפוזיציות פחות נזילות**

718(cxi). מאחר שההנחות לגבי נזילות בדרישת הון בגין סיכון שוק והנחת 10 הימים בסעיף 718(Lxxvi)(a) לא תמיד עולה עולות בקנה אחד עם היכולת של התאגיד הבנקאי למכור או לגדר פוזיציות פחות נזילות בתנאי שוק רגילים, כאשר נדרש, תאגיד בנקאי חייב לבצע התאמות כלפי מטה של ההערכות/להפריש דרבות לבצע התאמות להערכות השווי הנוכחיות של לפוזיציות פחות נזילות אלו, ולסקור באופן שוטף את המשך הלימותן. הפחתת נזילות של פוזיציות עשויה להיות תוצאה של אירועי שוק. בנוסף, יש לשקול את מחירי הסגירה (close-out) של פוזיציות ריכוזיות ו/או פוזיציות מוקפאות בעת קביעת ההתאמות/הדרבות להערכות שווי גובה ההתאמה. תאגיד בנקאי חייב לשקול את כל הגורמים הרלוונטיים בבואו לקבוע את נאותות ההתאמות/הדרבות להערכות של לפוזיציות פחות נזילות. גורמים אלה עשויים לכלול, בין היתר, את משך הזמן שיידרש לגדר את הפוזיציה/הסיכונים מתוך הפוזיציה, התנודתיות הממוצעת של מרווחי מחירי קנייה/מכירה (bid/offer), זמינות של ציטוטי מחירים בלתי תלויים (מספר וזהות עושי השוק), הממוצע והתנודתיות של היקפי המסחר (לרבות היקפי מסחר בתקופות של לחץ בשוק), ריכוזיות בשוק, התיישנות הפוזיציות (aging of positions), המידה שבה הערכת השווי נשענת על שערך לפי מודל, וההשפעה של סיכוני מודל אחרים, אשר אינם כלולים בסעיף 718(cx).

במקום  
סעיף 700

718(cxi-1-). באשר למוצרים מורכבים, לרבות חשיפות איגור ונגזרי אשראי מסוג n<sup>th</sup>-to- default, תאגיד בנקאי חייב להעריך במפורש את נחיצות ההתאמות להערכות השווי, על מנת לשקף שני סוגים של סיכון מודל: סיכון מודל הכרוך בשימוש במתודולוגיית הערכה שעלולה להיות שגויה; וסיכון הכרוך בשימוש בפרמטרים לכיול שאינם נצפים (ושעלולים להיות שגויים) במודל הערכת השווי.

סעיף חדש

718(cxii). ההתאמות/הדרבות להערכות השווי הנוכחיות של פוזיציות פחות נזילות, המתבצעות על פי סעיף 718(cxi) חייבות להשפיע על הרובד הראשון של ההון הפיקוחי לפי דרישות ההון המוערי, והן עשויות להיות גבוהות יותר מאילו מהתאמות להערכות שווי; שנעשות לפי תקנים חשבונאיים פיננסיים דיווח כספי וסעיפים 718 (cviii) ו- 718 (cix).

במקום  
סעיף 701